

ÖNA KÖNTA SKHASE FEDÉL SURA OL VANGÉL DEL MARK

PRENSEPE DEL SQ VANGEL' DEL GESU' KRIST,
SCET DEL SIÑUR'.

Ki ke i a kōñòs mia semò, pasensia: a l' kapeserà a lü, a sq tep, kose öle di kosè, me.

Prope kompàñ ke l'fa samò skriid so ol Isai profét per i presunér: "Áda, a mande fò deante a me ol me aràld, ke l'ma preparerà lü la strada a me", us ke la usa sö fò de 'l desèrt: "Eñìga inkontra a 'l Siñùr, ke l'va speta là amò a Çerusalèm, kurìga 'nkontra per sentér bei drec". Prope isé, èkola, g'è komparid in gir ol Çoàn ke l'batesaa, dre lá a 'l desèrt, e l'predikaa fò öna laanda de penitensa per ol perdù de töc i pekàc. I indaa lá de lü töc kei k'i staa de ka lá aturen per la Çödea, pòa de la kapitàl, e i sa faa batesà de lü det indel Çordà, intàt k'i köntaa sö i sq pekàc.

Ol Çoàn a l'g'fa sö ü estit de pei de kamèl, kel d'i proféc d'öna olta, öna sentüra de kuràm aturen a la eta, e l'ma-

iaa kaalete e mel selvàdega. E l'disìa sö isé, a predikà:
 "Dre a me n'na ria fo ü piö fort de me, ke me [ga indó be
 ñe per kaaga fo i so sàndai, me] sarès bu ñe per acetà i
 so sàndai in eredetà me de lü, e mia lü de me. Me va fo 'l
 bañ det indel'аква, ma lü l'va farà ü bañ indela santetà de
 l Siñür, ü batès de speret".

L'éra lá ritiràd indel desèrt poa 'l Çesù, ü galelé de Nà-
 saret, ke l'ña pientàd lá la bütiga de 'l Çosep karpentér e
 la ka de la so mader, la Maria, per istà lá 'mpo a pensà sö
 be, dre 'spirasiù de 'l cel. A sta lá desperlü' e a desünà
 l'ña pregàd e pensàd sö sura i laür de sto mond ke e sura
 'l so reñ de 'l Siñür, e l's'éra konfrontàd kol precepe del
 mal, ke l'ña po metid a la proa per impó e be a fond. "Istà
 ke a fa a patì la fam, te, ki ke ta l'fa fa? Se ta set te kel k'i
 speta, 'nkemana ta proet mia söbet ke a fa deentà pa i
 plок, e?", l'ga disìa. Ma 'l Çesù a lü: "Ta g'et resù. Senza
 pa s'kampa mia tat, e ña me. T'ederét però ke a tep göst
 ga so fa delbù, me, kol pa. Abekè, ol pa bu per me l've
 mia sö d'i plок, ma so d'on'otra banda". Ol so diaol alu-
 ra: "A, ta set ü fac per komandà sec e regù, te, mia ol de-

desèrt! Te, fides de me, te... èñem dre a me, te, e me ta fo komandà töt e töc per me". E 'l Gesù: "Öö, cèrtosa! A l'so, ke per me g'ê a de sirkà fò 'ntra öna bela armada de selòc kanané sikare, ne, opör' öna bela skuadra specàl, i esé pür e esaltàc... töc lé a spetà 'l so brao düce, a? E 'ntat ol Ünek padrù delbù sura töc i soldàc del mond, kel a i a 'ncensa sö e i g'a usa dre de granc osana, ke isé Lü ñe i a ed ñe i a sent, lur". Kel oter a l'ga fa amò: "A be, e te fa senza de töc kei lá, fa pertokönt', te! A ta porte sö me sö lá 'n sima, te ta sa bötet so sota 'l nas de töc... e de sigür' i to brae àngei k'i ta 'ndora e i ta köstodés i ta lasa prope mia borlà so de skandol... anse!".

Ma 'l Gesù, per teala fò: "A guleró, guleró, me. Però in sö, a so tep; mia in so 'nsem a te, padrù d'i moske!".

Ke isé po l'â spontada amò lü kuntra 'l so aersare, kela olta lá kompàñ de semper, prima e dopo, mia kompàñ de kei k'i éra stac desliberàc fò de 'l Gito, öna olta streersàd fò 'l Mar Ros.

Göst in kei de lé, ke sö la kosta del desèrt a l'predikaa fò amò ol Goàn ke l'batesaa, g'ê riad lé dokà poa 'l Ge

šù, e l'ê pasàd det indel'аква de 'l Ğordà pœa lü sota i sœma del Ğoàn. E intàt ke l'veñia fœ de l'аква l'â est i cei verc e o' speret sant del Siñùr ke l'ġa eñia sœ so sœ 'l ko in fœsa de kolómb, e de 'l cel ġ'ê eñid fœ a öna us isé, ke i â sentida in tace:

"Ta set te ol me scet preferid, de te ma sa ante propel!".

E dopo, ol Ğesù l'ê turnàd a skomparì amœ per impó.

Ma öna olta ke 'l Ğoàn l'ê stac metid det in presù, ol Ğesù l'ê eñid insà lü in Galelea a predikà fœ aturen ol sœ vangél de 'l Siñùr. E l'disìa sœ isé, pœ:

– A l'ê fenid ol tep de spetà, a l'ê riàd ke ol Siñùr per reñà! E dokà kambim leanda e metis pœ dre a 'ndaga det koi fati, indel reñ ke spetaev... e kredìġa delbù, kompàñ de me ke va 'n do la nöa –.

Intàt ke l'pasa fœ dre a 'l lag dela Galelea a l'ved lá ol Simù e l'Andrea sœ fradèl k'i böta fœ i sœ rec, k'i éra pœ peskadùr. A l'ġa dis isé: – Eñim dre a me, oter du, ke me va foró deentà a peskadùr de œmeñ –.

E kei lá, pientade lá i sœ rec... i ġa a dre a lü!

Mia tat piö inàc a l'ved lá ol Ğakom del Sebedé e 'l

Çoàn sò fradèl, pòa lur du sò la sò barka a göstà sò i rec, e i a cama söbet pòa lur, e... pòa lur du aça dre a 'l Çesù, lasàd lá 'l sò pader, padrù sò la sò barka koi sò laoréc.

I va det a Kafaren e i a pò de det in sala du trina, ke l'ê sabbat e l'sa met dre a predikà. Töc, lá de det, i restaa a boka erta de kel ke l'köntaa sò, tat ke l'faa de maestro, kompàñ de kei piö sò de età de lü ke i g'ía tata sperienza de eta, e mia adoma kompàñ de kei k'i stödia du laür in krus i ê bu ü falì de les e de skrìv e i deta semò lege lur, ak a betegà e streparlà. A g'éra lá in sala du trina pòa ü pòer om sota padrù d'ü speret iskifùs, ke l's'ê metid dre a usà sò: – Kose g'él pò kosè (de diferensa) intrà de noter e te, e, Çesù Nasaré, set veñid ke a rüinàm noter, te, e? Me l'so ki ke ta se delbù te, te ta se ü krist del Siñùr töt per lü!". Ma ol Çesù l'g'â usàd dre e l'g'â dic isé: – Te fá sito, te, e (v)á via de kel om lé!". Alura, ol sò diaol isporkisù... a i â stremasàd so de sviemensa, l'â dac fö öna us de fa pura e l'ê indàc fö de lü là. Isé ke i s'ê spaentàc asé a töc kei oter lá, tat k'i sa domandaa ü kó l'oter: "Ke laür él pò mai, ü laür isé, e?! Öna du trina nöa... e predikada prope de

maestro... e l'g̃a da i s̃o urdeñ finà a i diàoï, e kei g̃a toka daga skolt!". E dokà, de lü e d'i s̃o laür sa n'parlaa isper-töt' f̃o in gir per la Galelea.

Eñic de f̃o de la sala dutrina, i sa porta łá a la s̃o ka de la s̃o madona del Simù, insèm a 'l Çakom e a 'l Çoàn, ke l'éra in lec malada be, e isé i g̃a l'dis söbet a 'l Çesù. Lü l'g̃a a lá apröf', a l'g̃a capa indi ma la s̃o ma de le, e i a fa leà sö, le l'é bel e senza fevra e la sa met idré a servii.

Riàd sira, indàc so 'l sul, i g̃a porta lá òñe sort de malac e invasac: töt ol país in pràtika l'é lá de f̃o de l'ös, e lü n'na g̃uarés tace d'ü mal e d'ün oter e d'i s̃o diàoï; ma a kei l'g̃a permèt mia de di sö la s̃o ke lur i a koñòs be, ki ke l'é, lü: ke, ergü' i püdia a kred ke alura l'éra a lü ü de lur.

A la matina dopo, leàd sö gran prest, a l'sa met lá persokönt' indü' kantù impó f̃o de ma, e l'istà lá a pregà. Ol Simù e i s̃o amìs i sa met dre a sirkal, e i a troa, e i g̃a dis isé: – I ta sirka töc, ke –. E lü a lur: – Bel, e ira, Piero. Però, cèm via, noter, f̃o indi país ke aturen a predikà p̃oa lá. So eñid insà aposta, me... mia per met so i raìs ke, o deentà ü kapo de la set e sköd ol me pro –.

È isé l'ê pò indàc in gir a predikà indi sò sale du trina de tötta la Galelea... a gvarì malàc e a kasà via diàoi. A l'ga sa fa inkontra ü pòeròm lebrùs: töc aturen i skapa e i so amìs del Gesù i sirka de kasà deluntà: ma lü l'ga baia dre e l'dis isé de lasàl pör eñ lé... e kel lá, in šenöc', a i a prega isé: – Se te ta ölet, ta set bu de fam turnà net e pür.

Ol Gesù n'n'â a kompasiù, l'islonga so la sò ma, i a toka e l'ga fa: – Sé, prope, so bu, pöde e l'völe: gvarés, te!

Dic e fac: la sò bröta maladia l'ê skomparida, e lü l'ê bel net e gvarìd. Ol Gesù alura l'ga dis isé impó a brösk de partì söbet: – Dìga negót a nisü' te. Vá pötòst lá a la svelta a fas ved de 'l to pret, e pórtèga lá la to oferta de pürifikasiù, per vês in régola kon töc, sedenò i ta lasa piö sta küet, te –. Lü lá, però, intàt ke l'va via l'ê semò dre a köntaga sö a olta us a töc ol fato sò: de manera pò ke 'l Gesù l'ê a in fastöde a 'ndà de det in paìs, ke ga toka sta ü falì a la largà, lá in gir koi sò amìs, impestac' sö e impür' insèm kon lü; ma ga ria aladé alistès tata set, de tate d'otre bande.

2. TURNAD INDRE' A KAFAREN, DELE' Ü KYAK DE

a s's'ê saïd ke l'éra lá in ka e isé ga s'ê trac insèm tata de kela set, ke de fΩ dela sΩ porta g'éra ñe piö pΩst, intàt ke l'predikaa. G'ê riàd lá a ergü' a portà lá ü pΩer paraletek in barela, a bras de kϑatr'Ωmeñ. Ma sikome ke de tata set ke g'éra lá de fΩ... i ga ríaa mia a riaga lá apröf' a 'l Çesù, i ta deskϑarca so ü tΩk de tecì indoke l'ê sota lü, i fa 'l pΩst, e i kala so la barela kol sΩ paraletek.

Ol Çesù, alura, a ed la sΩ fidüca de töc lur, a l'ga dis isé a 'l pΩerèt: – Brao scet, te, per kela fidüca ke, ta e perdunàc i tΩ pekàc –. A g'éra lá sentàc so a ü kyak iskrià, e intrà de lur a i éra sa dre a pensà sö isé: – Inkemamera, pΩ, parrel isé lü ke, e? A l'bestemiuna! Ki ke pöderàl perdunà i pekàc, se mia adoma 'l Siñür e adoma lá a 'l DΩm, e?! –. E 'l Çesù prima amò de lasai parlà a olta us, kapid a benone kel k'i g'â per ol ko, a l'ga fa, a lur, prope:

– Inkemamera, siv pΩ dre a pensà sö kei laür lé, oter, e? Él piö belfà, per voter, a diga isé a ü paraletek "i tΩ pekàc i t'ê perdunàc"... Ωpör' de diga isé "lèa sö impé, te, tö' só la tΩ barela e kamìna!", e? Buna. Per fav saì adès, ke scet

de om a l'pöl a di ergót de 'l perdù d'i pekàc, a l'pöl sai e di κando sö in cel i pekàc i ê perdunàc o mia, e dokà l'pöl gösto a portà 'l perdù ke in tera. . . me adès ta dige a te: læa sö de lé, dokà, tö' sö la tō barela e á a ka! –.

€ kel lá l'ê leàd sö impé bel drec, l'â töld sö a 'l gul la sō barela pō sota 'l nas de töc l'ê indàc de fō.

A i ê ñak restàc lá töc isbalurdic, e dokà i lōdaa 'l Siñür a dis sö isé: "A m'â mai ñe est vergót del gener, ü ke parla isé car e fa i fati piö car amò d'i parole!".

Indàc lá ön'otra olta amò dre a la ria del lag, töta la set la sa portaa lá de lü, e lü l'ga predikaa. Indàc inàc ü tōk, pō, l'â est lá ol Levi scet del Alfé, ke l'éra lá sentàd so a 'l banketì d'i gabelér, e l'g'â dic isé: – Te, èñem dre a me, te, inkö' –. € kel lá leàd sö l'g'ê indàc idré, pō anse l'â portàd lá 'l Çesù e i sō amìs a ka sōa, a maià kon lü.

€ isé kàpita ke, intàt ke l'ê lá sentàd so a maià insèm a lü, g'éra lá sentàc so kon lur akà de la set isé isé, intrà gabelér amò e pok de bu, tace ke 'l Levi n'n'fa fac veñ de det dre a 'l Çesù e a i sō amìs. I skrià d'i faresé, a ed ke lü l'maia in banda a bröta set isé, i ga dis isé a i sō amìs de

lüt: – Kom'ela pō ke, e, ke l'sa aska a maia insēm a i gā-belér lader e tradidür, e a tace d'oter pok de bu? –. Ma i â sentic be pōa lüt e l'g'â pō respondid isé: – A so mia eñid insà a tram dre i sanc, me, ne, ma gösto tace de kei oter ke –. Ma forse, l'era pötöst "Me... i ma cama mia i töt a post, ma döl negót a me; me i ma cama kei oter".

È göst in kel tep lá... faresé e sō amìs del Çoàn ke l'ba-tesaa i éra dre a fa ü d'i sō bei desü'. Alura n'na ria insà de kei k'i gā dis isé: – Inkemana pō faresé e sō amìs del Çoàn i ê semper dre a fa desü'... e i tō amìs de te i sa fa mai ved a fa desü', e? È l'Çesù l'gā respónd isé: – G'âi diolte de fa desü', per voter, i invidàc a spuse intàt è g'ê lé amò i sō spus insema, a? Finakè i g'â lé insēm ol sō spus è la spusa, i pöl prope mia fa dè'sü', o nō! Mia pura, a l'rierà a l'sō momènt è g'i avrà piö lá insèma, è alura sé, ke l'sarà tep de desü' a per lur. Ke, skoltì ke amò, oter, pō se üli kapì kapila, dokà: g'ê mia de küs sō öna pesa de pan gres söndü' estit fröst, sedenò la stofa nöa suntada det la sa troa mia be kon kela ega, e isé pes de' strep ol ratòp, dopo; e ña nisü' kon du dic de ko a l'met det ol sō

i noèl indi recipiènc de pel istagunada... ma vi noèl in pel nöa, per nò perd e vi e recipiènc, k'i scòperès pò fo! E me fo ñe 'l sertür ñe l'ostér a perdì tep e palanke –.

Öna olta ke a 'l sabat a l'faa i kuater pas permetic, a passà det intramès a du kap de formét i sò amìs del Gesù i kataa fo öna kuak ispege, de sgañà sö kuak gre. A i â esc dei faresé e i g'â a dic isé söbet a lü: – Áda lé, fai a fa pò kel ke a 'l sabat a l'ê mia permetid... e?! –. E lü l'g'â respondid isé: – Îv mai lesid sö, oter, kel ke l'â fac ol David, e l'éra ñemò mia 'l gran re... kela olta lá ke l's'ê troad indel bisòñ, e lü e i sò kompàñ de lü i g'ña fam, e? E komà l'ê indàc de det indela sò ka del Siñür, a 'l sò tep de l gran pret ol Abéatar, e l'â maiàd sö i pa sanc, k'i pöl maiàn adoma ke i prec, lü invece n'n'â maiàd lü e i sò kompàr... e ? –. Pò l'ga disia amò a isé: – Ol sabat a l'ê fac per l'òm de fa festa, e mia la festa del òm per oservà i proebisiù del sabat. E dokà, èkola, scet de òm padrù a del sabat, mia sabat padrù de l'òm! O magare oter si bu de fa deentà mal pòa kel ke l'ê be, fac a 'l sabat, e? –.

3. ÎNDAC' DE DETAMQ' IN SALA DUTRINA

ke g'éra lá a ü pœr om kondöna ma paralisada, kei lá i staa lá a ardaga per ved se diolte i a faa g'uarì a 'l sabat, de îga ergota de piö per aküsàl, dopo. Difati, lü 'l'ga fa, a l'om kola so ma stenka: – Lèa sö delé, te, e mètes ke indelmès –. Po l'ga domanda a kei lá: – Segónd voter, i osc könc ke fi sö oter e i oste régole ke fi sö sura i regle dela Bibia... él piö tat lecet a 'l sabat a fa de 'l be a ergü', o faga de 'l mal, de salvà öna eta o de fa mör, e? Po, él magare padrù de nas mia o de mör mia a 'l sabat ol om, e? Però de faga sö i so regle a 'l de dela festa, kel sé, l'ê padrù: e dokà l'farà po sö adoma dei regle per ol so be, e mia per inkadenàs sö piö tat koñè i oter ses de indillaùr, o no! –. E kei lá però i faa adoma sito. Alura, ñek per ol so kör dür de lur lá... a l'g'â infina a ardàd impó mal, kondü' s'g'uarsèñ de treèrs, e a kel pœr om lá l'g'â dic isé: – Slóngga so be la to ma, te! –. Senza ñe tokaglia, lü, ne, mia komà s'fa kondün asen sop. E lü lá a l'ato i â a dervida fo, e l'ê staca resanada.

Ma i oservànc, i petemì del sabat, apena indàc de fo de

lá i â fac parlamét koi sΩ partisà del Eròd kontra 'l Gesù per ved impó komà töl fΩ öna buna olta.

Oi Gesù, lü, l's'ê portàd ità dre a 'l lag koi sΩ amìs, ma g̃a 'ndaa dre a ü bel muntù de s̃et de tötä la regù, anse: pΩa de la G̃ödea e de la Kapitäl e de l'Edömea, pΩ de là de 'l G̃ordà e finà de aturen a Tir e a Sidù, amò ü karèt de s̃et i eñia insà de lü, a sent kosè l'ña s̃a fac. Alura l'g'â dic isé a i sΩ amìs de tēñega pront öna barka de restà pΩ mia skisàd det indela resa, ke, sikome ke n'na g̃uarä sō ü sfrak, tōc kei k'i g'ña adòs vergót de mal i g̃a sa strensia adòs a lü per tokäl. I sperec iskifùs pΩ, komà l'g̃a ríaa apröf' i g̃a faa bötà s̃o denàc in s̃enöc' i sΩ pΩer kliènc e i usaa sō isé: "A te, scet del Siñùr!". Ma lü però l'g̃a baiaa dre saldo, de faga mia köntà sō isé.

Ü bel de, l'ê indàc sō ü falì a 'l volt e l'kataa fΩ kei ke l'vü-lia k'i g̃a indès dre a lü, e kei k'i ülia i g̃a staa pΩ semper idré. Intrà kei a n'n'â markàd dudes ke l'g'â dac nom i sΩ apòstoi, i sΩ misiunare, k'i g̃a stes piö isì a lü per preparai be e dopo mandai fΩ a predikà, bu a lur de g̃uarì e de kasà via diàoì. Isé dokà l's'ê trac insèm i sΩ dudes, intrà kei

ke l'g'ña dre de solet: Ol Simù, ol Andrea so fradèl, ol Çakom iscèt del Sebedé kol so fradèl ol Çoani, ol Felép, ol Natañél Bortol, ol Levi Maté, ol Tomàs, ol Çakom ol so scet del Alfé, ol Çüda Tadé, ol Simunì d'i Kanané, e 'l Çüda l'Eskariòt, kel ke po l'avrès a endid fo ol Çesù.

...Insèm a i peskadùr, g'éra det ü d'i tase, ü ke stödiaa de skrià, ü per de pastùr e de kontadì, e amò d'oter: inso-ma: i éra prope öna bela kombrikola, e brao lü a te `ñei in-sema bei pacifek.

Turnàd so a ka, lá i sa tra insèm amò tata set k'i ga riaa piö ñe a troà ü momènt de maià ergót. A sent kei laür ke, i ve sá i so paréc de lü per töl sö e portàl ivià, ke i sa disia isé: "A l'é fo de ko, ke figüre ke l'ma fa fa a töc! E adès a l'sa met dre akà a saltàm i pasc e a fàmei saltà. Isé sé ke m'rierà deluntà... Kon kel ke l'pöderès capà, 'nvece, per töt ol be k'i dis ke l'ga fa a tace!". E poa i skrià eñic insà de la kapitäl a sentel i disia isé: "A l'é so a padrù sota ü diaol". E po amò isé, anse: "A l'kasa via i diàoi in so nom del so kapo d'i diàoi!".

Alura, lü i a cama lé e l'ga könta sö isé, kondü' presem-

pe: – Segónd voter, dokà, pöderàl vês ke diaol kasa via diaol, e? Ü reàm ispartid sö in du o tri a l'düra mai piö de reàm intrég, e isé p_{oa} ü kasàt ispakàd sö in du l'ê ñe pio ü kasàt. E dokà se a 'l kapo d'i diàoi i g_a fa kontra a i s_o diàoi, a l'g'â mia tat de dürà, anse l'ê bel e teàd f_o. E ma ölerì mal, alura... se va fo ed ke 'l kapo diaol a l'könta piö negota, e? O sedenò skulti ke, amò. L'ê ira pötòst ke nisü' l'pöl indà de det in ka d'ün om fort e riaga a robaga i s_o or, se prima a l'liga mia sö kel om fort lá. Adoma se l'ê piö fort lü de kel lá, dokà, adoma isé l'g_a rierà a skasina-g_a f_o la ka. E adès fi p_o oter, kon me ke kase via diàoi. Avrès ligàd sö 'l s_o kapo... se in ka s_{oa} komanderès me, o nò! Va dige me e l'ê ira, ke (a) i òmeñ g_a sarà perdu-nàd töt, finà a i s_o bestemie, se i g'avrà riàd a bestemià d_o olte in veta; ma negót de perdù, per kel ke l'avrà re-füdàd, lü, o bestemiàd o' speret sant, a camàl isperet maledèt: a l'sa teñerà 'l s_o brao pekàt per semper! –. E kei lá gösto: "A l'ê prope invasàd de 'l diaol, oter ke sant".

I ria lá a i s_o, adès, la s_o mader e i s_o de ka, i sa ferma lá de f_o e i a manda a camà, ke l'ê lá in mes a ü muntù de

set sentada so. I ga dis isé ergü': – Áda ke g'ê lá de fo la to mader e i to de ka, k'i ta sirka te, de indà lá a maia er-gót in sema –. E lü l'g'â respónd isé: – Ki: me mader e ke i dela me famea, a? –. Pö ardàndoga in gir a kei ke g'êra sentac so lá aturen a lü, a l'fa:– Ádei ke, la me mader e i me fradei: ki ke skolta e fa kel ke dis e öl ol Siñür, ü isé l'ê me fradèl e me sorela e me mader. E la me mader e i me de ka i farà (*i maierà*) a lur kel ke öl ol Siñür, ke l'ê pö kel ol me maia de me –.

4. ÖN'OTRA OLTA L'ÉRA LÁ AMQ' A PREDIKA'

dre a l'lag e de tata set ke ga s'êra trac aturen... g'ê to-kàd saltà sö e sentàs so söndöna barka, det indel lag, kon töta kela set lá dre a la ria, a l' söc.

E l'ga faa imparà tace bei laür, töt a presempe, e l'ga köntaa sö per faga imparà:

– Sentì ke, oter. Ol nòst kontadì sö in kolina, èkola, l'ê indac fo a somnà la so somea. E dokà, ga söcéd ke intàt ke l'ispandia fo de sá e de lá, öna part d'i so gre i g'ê ridolac so a sö l' sentér lá in banda... e isé g'ê eñid so i

osei e i â bekàc sò. Öñ'otra part i g'ê borlàc so indi tokei de söl ke sota l'éra preda e sura adoma öna spolverada de tera, e isé i ê spontàc a prest, ke g'éra mia fond asé; ma leàd ol sul bel kold a i ê a prest sekàc lá, senza raìs. Öñ'otra part i g'a s'ê kasàc det in mes a i spi de la sesa, e i spi a kres lur a i â a sofeğàc det e ñe lé g'ê eñid fò negót de bu. Tàtotra part, menomàl, a i ê fenìc det indel sò teré bu e i â portàd ol sò bel fröt, a i ê spontàc gösc e i ê kresìc be, e de ke i â dac ol trenta, de lá 'l sesanta e de lá ol sento per ü –.

Pò l'g'â sùntàd lá isé: – E ki ke öl dovrà be i sò orege... a l'sirke a de kapì, mia adoma de sent, öna ölta tat! –.

Kuand ke dopo i ê stac lá persòkönt', i sò amìs i g'â pò fac dei domande sönkèl esempe lá, e lü l'g'â dic isé, a lur: – Va be. A oter, va e regalàd de püdi kapìga det vergót de 'l mistér del reñ del Siñùr. Ma per kei oter lá de fò... töt a l'g'â de restà a presempe; tat, komà l'dis ol Isai: "i ede kel k'i (v)ed, ma i g'a ed mia det ol süğo, i sente kel k'i sent, ma i g'a sent mia det o speret, mai diolte de konvertìs e de ès perdunàc": i g'a ed ñe i g'a sent mai asé de

riaga a konvertìs, a domandà e êgga ol sò perdù –.

È a lur dokà l'gga spiega: – Kel esempe ke ma l'kapì pò mia ña oter, e? È alura firì komè a kapimen tace d'oter a piö deficeci, e?! Ol kontadì l'ê ki ke l'ê fò a somnà la sò braa parola del Siñùr. Dre a l' sentér, a l'völ di kei ke la parola la gga ria ak, a lur: ma apena ke i a sent... a l'ria pò a l' sò diaol a portagla via. Stes laùr, lá indoke g'ê adoma òna spolverada de tera sura 'l dür: la sò parola i a sent a lur, e söbet ontera, ak... ma sikome k'i g'â mia tera sota de faga fa i raìs indel sò kör, barlafüs' ke i ê, se per la parola del Siñùr gga toka de fa fadiga o patì ergót... i sa n'fa skandol, e adio. G'ê a de kei k'i capa la somesa det in mes a i sò bröc ispi, e i ê kei k'i â skoltàd sé la parola gösta: ma salta fò i afare del mond, i smañe de deentà sior ...e oie de òne sort, k'i a sofega so e i gga lasa mia portà 'l sò fröt. A la bunura, g'ê a kei k'i skolta la sò parola del Siñùr e i a met det be in kör e i porta 'l sò bel pro, ki 'l trenta ki sesanta ki sento –.

Pò l'gga disia sö amò: – A s'töerà sö, diolte, la lanterna impiada per mètela sota 'l lec o det indè kradensa, e... o

mia pötòst per tekala sö sö 'l lanternare, e? Pò... g'ê ña laür de sta semper iskondid, se mia prope per ês metid a belvèd a 'l so tep, ñe g'ê segrèt tat niger ke 'l salte mia fo a la lüs del sul... кыанке la ge ria adòs. Ki ke g'â i so bele orege, dokà, 'l kapése –.

Pò a lur amò 'l ga disia a isé: – Stì pò atènc be a kel ke skoltì adès. Kola stesa mesüra ke dovrì per mesüraga a i oter... va eñerà mesürad akà a oter, prope, e de piö o de meno komà fi oter: a ki ke g'â öna buna mesüra ga sarà dac in sonta, a ki ke sta indré ga sarà töld via akà a lü de 'l so –. E pò 'l ga disia amò isé: – A l'ê fac isé ol reñ del Si-ñür. Kompàn d'ün om... ke l'â somnàd fo indel teré la so somesa, pò 'l dorma de noc e de 'l de 'l fa tötoter e intàt la somesa la böta e la kres, e lü 'l sa ñak fal komè 'l teré per-sökönt' prima a da fo 'l so fil de erba, e dopo la so spega e dopo det inde spega g'ê det pie d'i so bei gre. E a 'l so tep k'i gre i ê bei marüc', forse kol pigés, ke l'ê bel e ura de teà sö: ke prope per kel a s'somna s'dakya e s'regoi, de fa sö 'l pa!".

Pò l'â köntàd sö a kesta ke: "Ma 'l paragunerai a kosè

pò, ol reñ del Siñùr amò, e? A m'dovrerai kosè de fal kapì... A l'ê kompàñ d'ü grenì de senes, ke khand ke ta l' somnet det indel teré l'ê la piö picena de töte i somese del ort, ma... öna olta somnada, la kres e la deenta a piö granda de töte i erbe del ort e la fa fo dei bei rametì gros asé per i oselì del cel de pugàs so a la so ombrea –.

È kon tace paragù del gener a l'ga faa sent la parola del Siñùr a so mesüra de kel k'i éra bu de kapiga det; e a i oter a l'ga disia mai ñe negót senza indà lá a paragù; ma a i so amìs dopo, in konfidensa, l'sirkaa de faga kapì piö be.

Kel de lá, riad sira, a l'ga dis isé: – Dèm de lá, sönkel'otra ria, noter –. È lur, mandada a ka la set, lü i a tö sö in barka isé komà l'ê lé, senza laür gros ñe ripàr, e via kon dre dei otre barke amò. Manimà, salta fo öna föria de ent e i onde i sbat kontra la barka, ke l'ê sa dre a impienìs sö, ma lü, lá in fonta, l'istà lá a dormì kol so ko söndü' küsi. Alura i a desda po fo e i ga fa: – Te, maestro... ta interesel prope negót a te, ke m'va a fond, e?! –. È lü, desdàd fo, a l'ga usa dre isé a l'vent, e a l'akua del lag a l'ga dis isé:

– Sito, te, e te, köeta! –. E 'l vent a l'ê smors, e l'akua l'ê piata. Pò a lur a l'ga dis isé: – A fa g'îv pura, oter, e? G'îv ñemò mia impó de fidüca? –.

Kei lá alura i s'ê stremìc iskuase de piö amò, ke i sa disia isé ü kol oter: – Ma ki él pò ki lü ke, in fi d'i könc... ke finà a 'l vent e 'l mar i ga da skolt, e?! –.

5. ISE' I S'Ê PORTAC' DE LÁ DE KEL'OTRA BANDA

del lag indela so regù d'i Çerasé. Apena saltàd so 'l Çesù de la barka ga s'ê fac inkontra, fo d'i tombe ke g'éra lá aturen, ü, invasàd d'ü diaol purkù, ü pòerèt ke 'mpràtika l'istaa de ka indi cimetera e nisü' i ga ríaa piö a teñel ñakà koi kadene, ke tate olte semò inlöketàd sö l'ña spa-kàd fo kadene e lökèc e nisü' i g'ña riàd a teñel, a l'éra tö-tura in mes a i tombe e sö per i muc de e noc a da fo e a fas de 'l mal koi prede. Komà l'â est ol Çesù, dokà, de luntà l'g'ê kurìd inkontra e l'ga s'ê ingünikàd so denàc, e a gran vus a l'g'â dic isé: – Kose g'et pò kosè kon me, te, e, Çesù, scet del Piö Olt in cel? Ta skongüre, perdio, tormètem piö!" –. Ke 'l Çesù l'éra semò dre a digà isé:

– Fila via de kel pœer òm ke, te diaol purkù! –. E l'g'â do-
mandàd: – Sa camet komè de òm, te... e? –. E kel lá
l'g'â pœ respondìd: – Regimènt a l'ê ol me òm, ke m's'ê
in tance asé, stá be atènt, te –. E l'ga disia isé impiasér
de kasàl mia via deluntà. Kòmbinasiù, g'éra lá de sura,
piö a 'l volt, ü bel rœs de porsei a pastürà. E alura 'l diaol a
l'g'â sirkàd isé: – Mándem lá de kei porsei lá, dáí, ke m'fa
kambe e m'ga a in kœrp a lur, a ka òsta, o ò!?! –. E lü
l'g'â dic de sé, e isé töc kei diàoi lá eñic fœ de kel òm lá i
ga s'ê metic in kœrp a i porsei, e la möca ke i éra i s'ê bö-
tác so töc de 'l kustù det indel lag: ü dumela sunì e sone
negàc indün amen. I so g'uardià i ê skapàc söbet d'i kap
in país a portà lá la nöa, e isé la set i ê pœ eñic insà töc a
ed kosè g'éra söcedìd. Riàc lá de 'l Gesù... i â est lá kel
pœer invasàd de prima, sentàd so bel köét e bel kaàd sö
e töt a señ, lü ke l'g'â adòs ol so regimènt de diàoi, pri-
ma, e i g'â üd pura. E dopo ke kei k'îña est i fati i g'â kön-
tad sö be amò kel ke g'éra söcedìd a l'invasàd e a i por-
sei, i s'ê metic dre a pregà 'l Gesù de 'ndà via de la so re-
gù. Intàt ke 'l Gesù l'saltà det inde barka, kel òm lá ke l'é-

ra stac sota padrù a 'l sò diaol a i a pregaa de püdi sta insèm kon lü, ma lü l'g'â dic de nò, e l'g'â dic isé, invece: – Te vá a ka tóa, vá lá d'i tó e `köntega sö a töc kel ke 'l Siñùr a l't'â fac e komà l't'â capàd a kör –. E kel lá l'ê pò indàc ivià e l's'ê metìd dre a kòntà sö in gir per la regù d'i Des Sità kel ke 'l Gesù l'g'ia fac a lü, e töc i n'na restaa sbalurdìc asé.

Riàd indré amò sö la ria de ke, ol Gesù l'éra ñemò mia koi pe a 'l söc, e ü muntù de set i g'a s'ê trac aturen. E de intramès a töc g'ê saltàd fò ü kapo dela dutrina de lá, ü Çair, ke apena ke i â est a l'ga s'ê bötàd so in senöc' e l'ga daa a pregàl: – La me pòera scetina l'ê a i öltem. Vé sá te, stèndega sura i tó ma, ke la sa salve e la ma skampe, maestro –. E 'l Gesù l'g'ê indàc dre, kon dre a impó de set ke i a skisaa sö de töte i bande. Póa öna pòera siura, malada semò de dudes añ de perd ol sò sang, e ke l'ia patìd asé sota tace dutùr e maiàd fò töt ol sò patremone senza guadeñaga negót, anse a sta pes amò, sentìd a di de 'l Gesù... la s'ê kasada det indelmès a töta la set, e de dre la g'â tokàd la sò tònega de lü. Ke la sa

disia isé, pΩ, det indel sΩ kör: "Se ɣa rie a tokaga akà adoma ü tokelì de estit, me so a ɣuarida". Difati, manimà la fontana del sΩ sang ɣ la ɣ'ê sekada, e le la s'ê sentida adòs ke l'éra ɣuarida de 'l sΩ mal. Ma pΩa 'l Ɔesù l'fa sentid söbet komà öna forsa a indaga fΩ de 'l sΩ kΩrp, e isé l'â domandàd bel volt, lá in mes a töta la set: – Ki ke m'â tokàd la me tònega, e? –. I ɣ'â respondid i sΩ, ke l'ɣ'â aturen: – T'ederét be a te k'i ta strens sö de töte i bande, e ta domandet ki ke m'â tokàd, pΩ?! –. Lü però l'sa ardaa in gir per ved. Alura kela pòera fomna lá, töta timùr e tremùr ke la sia be le kel ke ɣ'éra söcedid, la ɣ'ê indaca amò lá apröf', la ɣa s'ê ingünikada so deante, e la ɣ'â köntàd sö la erità. E in buna fi lü l'ɣ'â pΩ dic isé:

– Braa, te, sceta: la tΩ fidüca la ta salva. E te vá in pas e stá ɣuarida de 'l tΩ mal –.

A l'éra dre amò a parlà, ke de la sΩ ka del kapo dutrina a l'ria insà ergü' a diga isé: – La tΩ sceta l'ê a morta. Da ɣa impàs a fa amò a kel tΩ maestro lé, e? –. Ma 'l Ɔesù in kömbinasiù l'â sentid a lü kel diskorsì lá, e l'ɣ'â dic isé a kel brao kapo dutrina: – Ìga mia pura, te, ìga adoma fi-

düca kompàñ de prima –. E l'â piö ülid dre nisü', fœ ke 'l Piero 'l Çakom e 'l Çoàn. Riàc lá a la sœ ka del kapo dutrina l'â sentid ol bakà de kei k'i löcaa e i faa lamènt a olta us, e indàc de det a l'g'â pœ dic isé: – Defà pœ, fiv sö töt isto bordèl ke e piànsi, e...? La scetina l'ê mia morta, la dorma apena –. Ma kei lá i s'ê metic dre a töl via per mat. A i â kasàc de fœ töc, l'â töld dre pader e mader dela sceta e i sœ tri amìs, e l'ê indàc de det indè stansa indoke g'éra lá la sceta: e lá, capàd indi sœ ma öna manina de le, a l'g'â dic isé: – Talità kum! – (ke per noter a l'völ di "Scetela, ta dige: lèa sö"). E söbet la scetela l'ê leada sö e la s'ê metida dre a kaminà, ke la g'â pœ i sœ dudes añ. A i ê stac ñak töc isbalurdic asé! Ma 'l Çesù l'g'â reko-mandàd tat ke nisü' i veñès a sail per impó, pœ l'g'â fac portà lá ergót de maià.

6. E INDAC' IVA' DE LÁ, OL GESU'

l'ê eñid insà a 'l sò país kon dre i sò amìs, ke isé l'avrà pò parlàd a de töc i sò laür kola sò mader e i sò paréc, de kapìs impó be öna olta buna, e metes pò töc ol kör in pas. Riàd ol sabbat, a l's'ê metid dre a fa prèdika in sala dutrina, e tace ke i a skoltaa i restaa inkantàc e i sa disia isé: "De ke banda g̃a `eñei pò töc kei laür ke a lü ke... ke rasa de sapiensa éla, kela ke l'sa troa det, e? E i miràkoi ke g̃a eñerès fò d'i sò ma, pò! Él mia ol marengù scet de la Maria e del Gosep, in ka kol Gakom ol Gosep ol Güda 'l Simù... e m'kõñoserai mia be a töte i done de la sò ka, noter, e?". E a la fi, pötòst de kontéc i restaa a skandalisàc de lü, per pura de îg̃a de bröte skonsegüense koi prec e i faresé e i sò skrià. E 'l Gesù, senza trala tat long̃a, a l'g̃a disia a bel car: – G'ê mia desprese per ü profét, se mia prima prope a 'l sò país, in mes a i sò paréc e in ka soa! –. Ke isé l'g'â ña riàd a fa dei bei miràkoi, lá, fò ke g̃uarig̃a tri o kvater malàc, e l'estaa impó a mal dela sò mia fidüca de lur lá in país.

L'indaa in gir piö tat per i país lá aturen, e l'predikaa. Ü

de, trac insèm i so dudes l'â skomensàd a mandai fo a du a du, a kasà via diàoi. A l'g'â urdenàd de portà dre negót per ol vias, fo ke ü bastù, ñe pa ñe sporta ñe pa-lanke, e amò amò i sàkoi ma do tònège no. A l'ga disia isé: – Òñe banda ke indì det indöna ka, stì pò lá finakè kambì pais. Ma, se indü post i va capa lá nisü' ñe i va da skolt... oter indì via söbet, e sǵürlìga so a la so pulver de sota i osc pe, de faga ed ke ga portì via negót, oter –.

È lur dudes i é pò partìc e i ga predikaa de konvertìs, i kasaa via ü karèt de diàoi, i uncaa sö kol öle de benedi-siù tace malàc, e i a faa a g'uarì.

L'â sentid a köntà sö ergót de 'l Gesù akà ol re Eròd, o' scet del Eròd ol grand... ke uramai ol nom del Gesù l'era deentàd kòñosid in gir e kvaqdü' i disia isé: "A g'ê resü-sitàd d'i morc ol pœr Goàn ke l'batesaa... e l'ê per kel ke l'ga ria a fa i so miràkoi". Dei oter i disia invece: "A l'ê amò l'Èlì turnàd indré". È dei oter amò: "A l'ê amò ü profét a lü, kompàñ de kei d'öna ölta". Ma l'Eròd, lü, a sent kei laür lé, diolte l'disia a lü isé: "A l'g'â de ês kel pœr Goanba-testa ke g'ô fac teà so 'l ko me, ke l'ê eñid indré d'i morc.

Ma... saràl pò posibol?". Ol Eròd difati l'ña mandàd a are-
stà 'l Çoàn, e l'ña fac met in kadene det indöna d'i sò pre-
sù, per via del'Eròdiada, la sò moér del sò fradèl capàd
Fe-lép, ke lü l'ña spusàd e ke 'l Çoàn a l'g'a disia isé a lü:
"Per lege, l'tê mia permetid de tö sö la moér del tò fradèl,
finakê l'ê iv lü". Per ü laür isé, l'Eròd a l'g'a ülia mal a 'l Ço-
àn e l'vülia seraga fò la boka, ma l'sa askaa mia a kopàl,
perkè l'g'ña a pura de lü e anse, sikome ke i a koñña sia ke
l'éra ü santòm e onèst, ol Çoàn, ol Eròd a i a difendia ak,
diolte, e l'g'a daa skolt in tace laür e i a faa a ontera.

Ma g'ê saltàd fò l'okasiù faca sö apòsta, kela olta lá ke
l'Eròd a l'kömpia i sò añ e l'â fac da ü bankèt de re per i
sò prèncepe, i sò öfecai e i om ke köntaa dela Galelea.
Riada det indel salù la sò sceta del'Eròdiada, l'â balàd lá
denàc a töc e la g'ê piàsida asé a l'Eròd e a kei ke maiaa
e biia kon lü. Alura, l'Eròd a l'g'â dic isé a la sceta: – Sìr-
kem a me kel ke ta n'n'et voia te, e me ta l'do –. Pò anse,
l'g'â güràd isé, ñak: – Kùalsease laür ke ta ma sirkerét,
me ta l'doró... födès akà mes ol me reàm! –. La sceta l'ê
kurida lá söbet de la sò mader a domandaga: – ...Kose

ɣ'ôï pɔ de sirkaga, me, e? – E kela lá la ɣ'â respondid
 isé: – Ol sɔ ko del Ɔoàn, kel ke l'batesa : ke dɔpo ta l'do
 me ol tɔ mes reàm, a te –. Le... l'ê turnada lá de korsa de
 l'Eròd e la ɣ'â dic isé: – Me öle ke ta ma portet ke söbet
 indü' laamà ol sɔ ko del Ɔoàn, kel ke l'batesa –. Ol Eròd,
 abekè deentàd ismórt e ñek asé, però... per ol sɔ güramènt
 ke l'ña fac lá denàc a töc l'ê mia stac bu de diga de
 nɔ. E dokà l'â mandàd söbet lá ü boia kol urden de por-
 taga lé 'l ko del Ɔoàn. Kel lá l'ê indàc lá, a l'ɣ'â teàd so 'l
 ko a 'l Ɔoàn lá sö 'l post, pɔ ɣ'â portàd lá det indü' laa-
 mà d'arsènt a la sceta, e la sceta ɣ'â dac a la sɔ mader.
 Dɔpo, i sɔ amìs del Ɔoàn, eñic a saì ü laür isé, i ê indàc
 lá a tö sö ol kadaer e i a metid det indöna tomba, senza
 faga saì indoe a l'Eròd ñe a i sɔ sgeri e kortesà : e isé kei
 lá i püdia be a ñga pura. Ma lur invece i ɣ'ña la sɔ buna fi-
 düca de 'l Siñùr ke i avrès mia bandunàd det lá a marsì,
 ma resüsitad insèm a i sɔ sanc proféc a 'l sɔ momènt
 göst, e 'nvece l'avrès pagàd lü de gösta moneda kel iski-
 füs de re là (a l'ga penserà pɔ 'l sɔ misér, a faga la festa)!

A 'l sɔ tep, i dudes misiunare i s'ê troàc amò insèm kol

Gesù e i g̃a kōntaa sō tōt kel k'i g̃'ña riàd a fa e a predikà.

 E lü l'g̃a disia isé: – Dèm kon me, oter, ind'ü kantù

 indo-ke m'pöl istà impó desperoter, e pusì impó, oter –

 . Ke i éra tace e p̃o tace kei ke eñia e ke indaa, aturen a

 lur, ke i g̃'ña piö ña 'l tep de maià ergót. E dokà sō la s̃o

 barka i s'ê inviàc ità vers ü kantù impó f̃o de ma e

 riparàd. Ma si-kome ke i â esc a partì via, tace i é p̃o e

 ntràc sō indok'in-daa, e a pe de tace país i é kurìc ità e i e

 ^ riàc lá a prima de lur. Isé, l'ê saltàd s̃o, e l'â est lá ü bel

 muntù de s̃et, e l'sa n'ê dac a pensér, k'i g̃a sōmeaa tate

 pegre senza pa-stùr. Alura, l's'ê metìd dre a predikaga

 tace bei laùr. Ma isé g̃'è eñid a tarde, e i s̃o amìs i g̃'è

 indàc lá apröf' e i g̃'â dic isé a lü: – Te, áda ke 'l p̃ost a l'ê

 prope f̃o de ma, e l'ê a bel e tardelì: lásei indà, dokà,

 mándei via, k'i age f̃o in gir in kampaña e indi país a

 krompà ergót de maià –.

Ma lü l'g̃a fa a lur: – Dìga oter ergót de maià, p̃tòst –.

I g̃a fa, lur: – A m'g̃'âi de indà in gir noter a krompà dō-

 s̃en[to]mela frank de pà de daga de maià noter a tōc, di-

 get delbù? –. A l'g̃a domanda: – E k̃uace pa g̃'ílé a por-

tada, oter, e? Indì fò impó a ardà in gir –. Kei lá i sa infurma pò i g̃a dis isé: – A, sik pa e du pes, ke sota ma –. Alura l'g̃a da l'urden de fa sentà so töc a cirkulì sö l'erbeta. I sa senta so a skvadre de sento de ke, de sinkuanta de lá. Lü l'capa indi ma i pa e i pes, a l'varsa sö i so ög a l'cel, a l'benedés ol maià, l'iscepa sö i pa... e g̃'i da a i so amìs de da fò; pò l'fa da fò a tokei akà i du pes, intrà töc. E töc i â maiàd asé, e anse sa n'ê trac sö amò a ü des sestì de tokei ansàc, finakà d'i pes. E mè di κ'i püdia ès a ü sikmela persune, isé a ög e krus, kele ke i â maiàd la so part. Ma... ñe s'i fös istàc adoma in siksento, o sinkuanta, sentàc so sik a sik: per voter kambieresel magare e rgota, a?

Apena maiàd, l'â fac saltà sö de fresa i so in barka e i â mandàc inàc a spetàl lá del'otra banda del lag̃ vers a Besàeda, intàt ke lü l'avrès salüdàd la set. E salüdàd a kuak manere, senza daḡa korda a i so impresiù de kei κ'i sirkaa de kapiga det vergót a la so, de manera, lü l'ê sparid sö impó a l' volt, a pregà. A l's'ê fac fosk kompàñ de noc, e la barka de kei lá l'éra amò lá in mes a l' lag̃; e

fenid de pregà e partid a pe, lü l'éra lá deperlü' a kaminà sö la ria, e isé de lá i â esc ke i éra bei stöf de remà, kuntraènt. A ü bel momènt, ke l'ê turnàd a scaris fō ü falli, a l'gā s'ê portàd inkontra, a kaminà sö l'аква. L'avrès pü-did a tra drec, pasaga inàc e rià lá prima lü de lur: ma l's'ê prope fac ved a kaminà sö 'l lag. . . e kei lá i sa inkredia de ed ü speret de mort, e i s'ê metic dre a usà de stre-mese töc, ke töc i â pō est a be. Ma l's'ê fac sent a söbet, lü, e l'g'â dac sö la us isé: – Sö, forsa, dokà, ke so me, mia pura, oter lé –. Pō l'ê saltàd det indè barka pōa lü, e l'vent a l'ê kalàd so 'nsem à spaènt. Ma intàt, kei lá i g'â amò adòs öna bela südisiù, intrà kei laür lé, e intrà k'i g'â ñemò de kapiga det negót indela facenda d'i pa e d'i pes: ke, de kör e de servèl a i éra ñemò mia fi asé.

Fenid de streersà fō 'l sō lag, dokà, i ê riàc lá a Genèsaret, e i â tokàd tera lá e i â pasàd fō la noc a durmì kvak ure là. A la matina dopo però ergü' i â esc e kōñōsìc söbet, e dokà per töta la regù indokè i sentia ke l'éra lá i gā portaa lá i sō malàc akà in barela.

Ññe banda ke l'indaa, tat det in sità o in paìs, kvat fō

per i kasine, i faa piasa koi sΩ infirem e i a pregaa de püdi tokaga akà adoma ü kantunsì del sΩ mantèl: ke, kei k'i a tokaa i restaa a gharic, gösto kompàñ de kela fomna lá de l'otra olta.

7. *ÖNA OLTA GA S'Ê FAC ATUREN IMPO'*

de faresé e kxakdü' a d'i sΩ skrià, eñic insà aposta de la kapitäl, e i ê stac lé a ardaga infina ke i sΩ amìs de lü i sa laa mia so i ma per maià, e dokà i maiaa de sunì, mia pür. Ke, i faresé in partikolàr, ma skxase pqa töc i güdé, i maia mia se prima i sa laa mia so be i ma, dre a la tradisiù d'i sΩ antenàc, e de piö amò a turnà indré de 'l merkàt i maia mia senza laàs so be prima i ma e fin'a 'l gombet: tata salüte, mia 'doma edükasiù. Pq g'ê amò a ü muntù de laür ke lur a i â imparàd d'i sΩ e k'i g'â de oservà, komà presempe de laà so isé isò e bicér e karafe e vase-làm de ram per la tàola. Kei faresé e skrià lá, dokà, i g'â domandàd isé a lü: – Te... e 'kemanera pq i tq amìs ke i sa porta mia segónd la tradisiù d'i antenàc, e, ma i maia 'l sΩ pa koi sΩ ma mia nete, e? –. E 'l g'â respondìd isé, lü: – Ma oter... sa 'nkredì delbù ke l'ê l'akxa ke laì i bicér a

fa deentà pür kel ke biì, e mia 'nvece la 'ntensiù de 'l kör ke l'biv a rekoñòs ol regàl de 'l Siñür e spartil sö, a? Çöst de oter leperù a dō lengŷe, l'â profetad benone l'Isai, dre a kel ke g'ê skriid so det indè Bibia "Kela set ke la ma unura kola sō lengŷa, ma 'l sō kör a l'ma sta a la largŷa". E isé i ma fa tate rierense e ceremōne a öfo, intàt κ'i fa imparà tace üsi obligatore ke i ê adoma parér de òmeñ. E isé, oter lasì in banda i sō komandamènc del Siñür, e sa tekì dre a i òste tradisiù d'i antenàc! –. E l'gŷa disia amò isé, presempe: – Oter beatù, isé a la buna de dio, skancelli fō ol sō komandamènt del Siñür per fisà a 'l sō post la tradisiù ke disì oter. Ol Mosè, lü, l'a dic isé "te unùra ol tō pader e la tō mader" e pō isé "ki ke fa ingöria a pader e mader a l'see kastigàd kola mort". E oter invece disì isé "se ü l'gŷa dis isé a 'l sō pader o a la sō mader Korbàn: kel ke me g'avrès de dat a te, a l'ô fac deentà oferta santa a 'l Dōm... a l'pöl pō piö dagel a 'l sō pader e a la sō mader κuando κ'i n'n'â imbisōñ". E isé, per la òsta bela tradisiù, oter iskancelli fō la sō parola del Siñür, kel ke l'â fisad lü sö 'n cel per kel κ'î fisad voter in tera! E de 'nturcade isé

bele a n'na fi det mia ñe poke amò – .

Pò, trac insèm impó de set a l'g'â dic isé a töc: – Iskul-tim a me, oter, e sentim be. A g'ê negót de fò de l'òm ke a indaga det a l'òm a l'fa deentà spork ol òm e 'l mond. A l'ê pötòst kel ke e fò de l'òm, kel ke sporkisuna sö l'òm e 'l sò mond denàc a 'l Siñùr. Ki ke öl sent, a l'kapese ak, dokà – . E dopo, det in ka, via de la set, i sò amis i a interpelaa sönkèl esempe lá. E lü a lur: – A, pò a oter siv amò senza komprendoño. Riì mia sö a kapì ke töt khat kel ke de fò l'òm a l'sa porta de det, a l'kasa so... a l'pöl mia fa deentà l'òm impür': ke, l'ga a mia det indel sò kör, ma adoma so in pansa, per fenì pò fò amò det indè latrina? – .

E isé l'vùlia di ke s'pöl maià de töt, a îga fam e stomeg, senza ofènd adoma e prope per kel ol Siñùr. Però l'disia amò a isé: – L'ê kel ke sboga fò de l'òm, kel sé, a impiastrà sö l'òm e 'l sò mond. E... kapim be, oter. De det de l'òm, de 'l sò kör del òm a l've fò i pensér kativ e i bröte oie sura i oter e 'l robà, ol kopà e 'l treskà, pò i brame de solc e i katierie e l'imbròj, ol trasandà e la 'nvidia e 'l bestemià, i söperbie e töte i parkade e siemade del mond. Töc bröc

laùr ke e fò de 'l sò kör del òm, prope, e ke i spurkisuna sö e òm e mond –.

Partid ivià de lá l'ê indàc lá indela regù de Tir e Sidù e l'ê indàc det indöna ka, e l'vülia k'i a l'ses nisü': ma l'ê mia stac ü segrét tat long: e delé mia tat, öna fomna de lá, ke la sò sceta l'éra invasada, pœreta a le, a senti parlà de lü ke l'éra lá, e dokà i a kœñsia semò impó a isé ità deluntà, l'ê eñida lá a ingünikàs so denàc a lü. L'éra pagana de religù e serofeneca de rasa. E i â pregàd de kasaga via ol sò diaol fò de la sò sceta. Lü però l'g'â dic isé, a 'l momènt: – Lásega 'l sò tep de maià a tàola... a i sò scec del Siñùr, prima: ke, l'va mia be de tögga fò de boka 'l sò pa a i scec, per bötagel so a i kañi fò de ka –. E le l'ê staca pronta, ispirada de 'l cel de sigür', a diga isé: – Prope, maestro ebré; ma i kañi ke sta sota 'l taol i lapa sö a lur i migle d'i sò scec del padrù –. E lü, alura: – A, bel, e ira. Per kele parole ke ke t'et dic, vá pör a ka, te, ke 'l sò diaol l'ê sa bel e fò de la tò sceta –. Kela lá, turnada a ka, l'â troàd lá la sò sceta bela kœta indel sò lec, ke 'l sò diaol l'ña semò töld ol destürbo. E s'pöl a di ke l'ê staca le

a konvertì 'l Gesù de ês ü profét mondiàl, e mia adoma sò d'i ebré e per i ebré.

È de Tir a pasà de Sidù, l'ê eñid lá amò a 'l sò lag delà Galelea, de la banda d'i Des Sità. Lá, i g'â portàd lá ü pœr om surd e möt, e i a pregaa de stendigà sura i sò ma sö 'l ko. Alura lü, tràcesel impó in banda, via de 'l muntù dela set, a l'g'â pugàd sö i sò dic a i sò orege de lü lá, pœ kó 'mpo de salia l'g'â tokàd la sò lengua, e ar-sàd sö i ög a 'l cel l'â trac sö ü bel respìr de 'l kör e l'â dic isé: – `Effata! – ke l'völ pœ di "Dervìs fœ". È söbet i sò orege de lü lá i g'a s'ê devride fœ e g'a s'ê desligàd fœ ol sò grop a la lengua, tat ke l'g'a sentia e l'parlaa normàl amò kompàñ de prima. A l'g'a urdenàd a töc de digel ña a nisü', ma piö tat lü l'komandaa, e kei lá piö tat a predikàl fœ, ke a 'l kolmo dela sorpresa i portaa fœ la us isé: "A l'fa indà töt be a 'l sò post, a l'g'a fa sent a i surc e l'fa parlà i möc!".

8. *È SEMPER A KELA, ÖNA GRAN MÖCA DE SET*

traca 'nsema f_Ω de ma e negót de maià, 'mpràtika. Alura l'cama sá i s_Ω amìs e l'g_a fa: – A sto mal per tóta kela set ke: a l'fa tri de ke i ê ke kon me, tace, e i g'_â dre piö ñe negót de maià. Se i mande via a desü' i ma borla a 'n tera per la via... ke tace i ve a de luntà –. I s_Ω i g_a fa: – È, s'farèsei komè p_Ω a impienii sö kon vergót, indü' desèrt, e? –. Ma 'fei p_Ω mia semò proàd öna olta? È pör... È lü a lur: – K_uace pa g'_{iv} lé, oter, e? –. I g_a di_s isé: – Set, det töt –. Alura, l'fa sentà so tóta la s_Ω braa set lá in tera, p_Ω l'capa indi ma i set pa, a l'g_a di_s sö sura ol s_Ω bel ringrasiamènt a 'l cel, i a scepa sö a tokei, p_Ω g'_i da a i s_Ω de da f_Ω: e lur g'_i â dac f_Ω a la set. I g'_{ia} lá a k_uak pesì, e lü, benedìd sö a kei, l'â fac da f_Ω p_Ωa i pesì. A i â maiàd töc asé, p_Ω i â trac sö a ü set isparte de tokei ansàc. I sarà stac ü k_uatermela persune, staölta. A i â salüdàc impó a la svelta, l'ê saltàd det in barka koi s_Ω amìs, e l's'ê portàd ità vers a Dalmanüda. De kele bande lá, i g'_ê indàc in-kontra dei faresè e i s'ê inviàc lá a desküt' kon lü: i g_a sir-kaa ü señàl so de 'l cel, per metel a la proa. Ma lü, kondü'

respìr bel fond, l'â dic isé: – Khandemai kela rasa de set ke l'ê (mia) dre a sirkà señai, e? Va dige me, ke a òna rasa de set isé g̃a sarà ñe mai (dac) ü señal ke g̃a indage be –. Pò i â pientàc lá de bröt, e l'ê turnàd de lá sönke-l'otra ria. Kon töt ol sò pa k'i îa lasàd indré, i sò amìs i g̃'îa dre sö la barka sul ke ü κακ meke; e intàt ke lur i g̃a pensaa gösto a 'sta kömbinasiù, e i g̃'îa magare a òia de kasa sò ergót, a remà... lü l'â dic isé: – Stì pò atènc, oter... stìim a la largà de 'l sò leàt del Eròd e pòa de 'l leàt d'i farésé –. E lur a dis isé: – A: a m'g̃a n'â prope mia ke, de 'l pa de kei fornér lé, ke ta diget te! –. A l'sa n'ê rinkorsìd, e l'g̃'â dic isé amò: – Kose tontoñi a fa de îg̃a mia ke 'l pa asé, oter, e? Ô bel e est, me, g̃'î ñemò de kapì, g̃'î prope det ü sòκ, mia ü kör, e! Koi ög, ma senza èdeg̃a... e koi orege senza 'senteg̃a. Sa regordì mia, dokà, κuando ke ô scepàd sö sik pa per i sikmela, κuante seste de tokei î katàd sö dòpo, e? – I g̃a fa: – Des, sé –. E lü: – E κuante, pò... dòpo ke n'n'ô scepàd sö set per κuatermela, e? –. I g̃a dis: – Amò set, sé –. Pò l'â teàd kört: – E se kapì ñe mò mia, alura pòerèt a me! –.

I ria lá a Besàeda, e lá i g̃a porta lá ü orbo e i a prega de tokagel adoma. Alura lü l'capa sald ol pœrèt per la ma, i a porta apena fo de 'l país, a l'g̃a met sö ü falì de salia sura i so ög... pœ l'g̃a fa indà denàc i so ma e l'g̃a domanda: – Edet pœ ergót, te, e? –. E kel lá, arsàd sö bel drec ol ko l'g̃a respónd isé: – A ede, sé... dei persune lá in fonta, me krede... akà s'i ma sömea pötòst tate piante ke sa möv –. E dokà l'sa regordaa amò i piante e i persune, de prima de deentà orbo: ma intàt a l'vedia magare ñemò mia be 'l Çesù. A l'g̃a stend sura i ma sö 'l ko amò öna olta, e isé l'g̃a ed pœ be deltöt', tat de isì komà de luntà. E i a manda a ka soa, però l'g̃a dis de pasà mia det in mes a 'l país, sedenò l'g̃'avrès vüd adoma ke roñe koi faresé.

Koi so amìs, ol Çesù l's'ê inviàd ità per i país aturen a la Ceserea del Felép, e intàt k'i 'ndaa [k'indaa] ità l's'ê metìd dre a interrogai a kela manera ke: – La set, dìgei ke soi ki pœ me, e? –. I so i g̃'â respondìd isé: – Ergü' i dis isé ke ta set amò ol Çoàn, kel ke l'batesaa, ergü' i dis ke ta set amò l'Èlì o sedenò amò ü de kei oter proféc ke g̃'ê stac.

E l'g̃'â domandàd piö car: – E oter, pœ, disì ke soi ki,

me, e? – A l'g'â respondìd isé ol Piero: – A, sé: te ta set ol Çesù, o' scet de om inviàd insà e onsid sö de 'l Siñür per salvàm töc noter! –. E 'l Çesù a lü: – Brao, te. Però, l'ê mei ke per intàt ta l'köntet mia sö aturen, te, a –. Dopo, lü l's'ê metìd dre a prediga isé:

– Perchè... prima bisöña prope, èkola, ke o' scet de om krist del Siñür a l'patese asé, ke l'see rampoñàd de bröt e skartàd d'i eci, d'i kapi prec, d'i skrià... ke l'see infina a kopàd f... ma per turnà iv amò a 'l so ters de –.

A l'éra ü diskorsì pötòst car e krüd, e dokà 'l Piero l'â trac in banda 'l Çesù e l'g'â impó baiàd dre, de inventàn piö f e bötai mia so isé de moràl. Ma 'l Çesù, turnàd lá söbet in mes a i oter, a l'g'â baiàd dre lü a olta us a 'l Piero e l'g'â dic isé, intàt ke g'l'îa amò de dre: – Pása via de me, te, bröt servidür de diaol ke adès ta resünet e ta sentet adoma de per om, e semò piö de amìs del Siñür! –. ["Öt pasàm denàc te, e dim a me kel ke g'ô de fa o mia... e?! Stàm dre a me, e 'mpàra, te, se ta öt salvàs".]

E dopo, in mes a la set ön'otra olta koi so amìs, a l'ga disia sö a töc kei laür ke:

– Se ergü' l'völ veñem dre a me, a l'g'â de lasàs indré lü, pΩ tö sö la sΩ kruš kon me e isé stam idré a me. Ke, kel ke l'völerà teñes de könt lü e pasàm inàc a me, a l'feneserà kol perdem me e pΩa perdes deltöt`... pΩpe. E invece kel ke l'sa perderà dre a me e a 'l me vangél, kel sé ke l'sa salverà. Ga n'veñeràl iskarsela kosè de bu, a ün Ωm, a gñadeñà akà 'l mond intrég, se l'sa perd lü, e? E daràl pΩ kosè a la finfi, ak a îga töt ol mond ke l'ê sΩ de lü, ma a îga de mör, lü, e? I a kromperà amΩ kon kosè, la sΩ eta? Regordis be, me v'l'ô a dic bel car. E, ki ke farà finta de îm mia sentid a di kei laür ke, e l'farà finta de kΩ-ñΩsem ñak, in mes a kela bröta rasa ke de malfidéc e pok de bu... l'avrà mia kΩñΩsid e mia skoltàd o' scet de Ωm mandàd ke a salvà: e gñai a lü, pΩerét a lü, a 'l sΩ de sant ke scet l'veñerà so indel isplendür del sΩ pader, del Siñür indèl sΩ trebünàl, e koi sΩ àngei! –.

PΩ l'ga disia a isé, amΩ: – Va dige me e l'ê ira, ke gñ n'ê ke kon noter a de kei ke, akà a î perdid töt per veñem dre a me, i mörerà mia prima de î est de iv a rià sá ergót a la granda, de la sΩ potensa del Siñür –.

9. SES DE DQPO, L'A TÖLD DRE OL PIERO

ol Çakom e 'l Çoàn e i â portàc ivià, desperlùr, impó fò de ma, sö a 'l volt, e lá l's'ê tresfurmàd töt sota i sò ög de lur. I sò estic i ê deentàc isé biank e lüminùs, ke negót e nisü' ke laa so ke a 'l mond a l'sarès bu de fa kompàñ: insoma, proe de cel ke in tera! Pò, g'ê komparid lá ol Elì kol Mosè, ke i parlaa kol Çesù. Alura, l'g'â dic vergót ol Piero, a 'l Çesù: – Ö... maestro: ke bel, a sta ke isé, per noter! Adès noter tri a m'va fa sö tri bei tabiòc, ü a te ü a 'l Mosè ü a 'l'Elì –. A l'sia pò be ña lü kel ke l'köntaa sö, ne: ke i éra a töt tri impó piö sö l'ispaènt, koñè kontènt o padrù dela sitüasiù. G'ê pò riàd insà a ü neolòt... ke i â kuarcàc det indè sò ombrea, e de 'l neol g'ê pasàd fò öna us isé: "Kesto ke l'ê 'l me scet preferid: iskultil, pò, oter!". E söbet dōpo, de bot, a ardàs in gir a i â piö est nisü', fò ke 'l Çesù ke l'éra amò lá kon lur töt normàl.

A indà so a 'l pia, dōpo, ol Çesù l'g'â rekomandàd de köntaga mia sö a nisü' kel k'i îa est, finà a 'l de ke o' scet de om mesia l'sarès turnàd indré d'i morc. E lur tri i ê pò stac a i sò urdeñ... ma intàt i sa domandaa üliel di kosè

pΩ kel turnà indré d'i morc lá. Alura, i â capada a la larga, isé: – Kom'éla pΩ, ke i skrià i dis isé ke prima mè ke l'veñe so amò l'Èlì, e, pΩ dopo...? Ma i s'ê mia askàc a diga, kei tri lá: "È erel pΩ mia semò eñid so kon te, lá de sura, pront, e?!" È lü l'g'â respondid: – Cèrtosa! Prima l'g'â de ès töt metid a pΩst kompàñ ke l'dis l'Èlì, kompàñ ke g'ê skriid so det inde Bibia, ke scet de Ωm a l'g'avrà de pati asé, e de ès iskisàd sota i pe. Me va dige anse: kel Èlì lé l'éra a sa turnàd so... e i g'â a fac töt kel k'i â ülid ön'otra olta, töt kel ke g'ê skriid so de lü – ...À pΩ te a sai... se diolte l'parlaa a kvak manere del pΩer batesadùr.

Turnàc lá d'i oter növ amìs, i â est lá aturen a lur ü karèt de set e ü kvak iskrià k'i deskütia kon lur. A edel, i sΩ e la set i ê stac kontéc asé, e i ê kuric lá a salüdàl. Lü l'g'â domandàd: – Si pΩ dre a desküt' de kosè kon lur lá oter, e? – È ü de mes a la set a l'g'â respondid isé lü: – Maestro, áda: t'ô portàd ke l me scet, ke ma l'porta via ü bröt isperet möt, fikefoi i a capa e ma l'isbàt de sá e de lá e l'ma fa scöma, l'ma mosa e l'iskrika i dec e l'ma deenta de sas. A g'ô sirkàd a i tΩ amìs ke de kasamel via, ma i ê

mia stac bu, lur –. E 'l Gesù: – A, pòera rasa de set senza 'mpo de fidüca! Fin'a quando va soporteràl, ol Siñür, e pòa me ma tokerà soportàv, e? Sà, portimel ke a me, o' scet. E i g' l'â portàd lá: ma 'l so diaol, apena ke l'â est de isì 'l Gesù, l'â sbatìd töt o' scet, ke l'ê borlàd so in tera, e l'sa ridolaa sö kola baa a la boka. Ol Gesù l'g'â domandàd a 'l so pader de' scet: – De quat tep ga söcedel isé, pò, e? –. A l'g'â respondìd: – A, semò de scetì, tate olte m' l'â a bötàd det indel fög e det indel'akua, per famel mör. Adès, dokà, se te ta pödet, fága ergót almeno te: ìga kör per noter, e dàm öna ma! –. E 'l Gesù a lü: – Komm'éla, se ta pödet... A ki ke ga kred, töt a l'ê posibel! –. E 'l so pader de' scet a röda e a olta us lá denàc a töc: – Me ga krede, sé: te però dàm öna ma a krèdega! –. Ol Gesù, a ed ke la set i sa muntunaa sö, a l'g'â usàd dre de bröt a 'l so speret purkù de kel pòer iscèt lá: – Te, bröt diaol ke ta fe(t o)l surd e 'l möt, sèntem be kosè ta dige me: fla via söbet de lü ke, e turna ñe piö indré! –. E kel lá a usà e a sbatel töt de sveemensa, ma però l'ê a skapàd via, e i â lasàd lá kompàñ d'ü kadaer, tat ke ergü' i disia

isé: "L'ê bel e mort". Ma 'l Gesù i â capàd per i ma, i â trac impé, e kel lá l'ê stac sö bel drec, e sèntega e parla.

Dopo, κηαν'ke i ê stac de det in κα, i σο amis i g'â domandàd, indü kantù: – Inkemanera noter a m'g'âi mia riàd a kasaḡel via, e? –. E lü l'g'â respondìd isé: – Pota, kel gener de diàoi lé g'ê mia meso de kasai vià se s'prega mia asé, prima, e s'g'â mia delbù öna gran fidüca –.

Alura i ḡa dis isé de faga imparà a pregà, pḡ; ma lü l'â kapìd κ'i ülia pötst deentà bu de fa miràkoi a bu markàt, e l'â lasada boi lá.

E partìc ivià de lá i indaa in gir per la Galelea, ma l'vülia mia lasà tra insèm troḡa set, intàt ke l'ḡa faa imparà amò ergót a i σο amis. E l'ḡa disia ak, ḡñe tat: – A, sé: o' scet de ḡm sirkàd fḡ de 'l Siñùr a l'veñerà metìd indi σο ma de kei κ'i a koperà ak; ma, kopàd, a 'l σο ters de l'turnerà iv –

E cèrtosa, i kapia ñemḡ mia ü parlà isé, ma i éra in fastöde a fal parlà piö car. Pḡ, i ê riàc lá a Kafaren.

Κηand ke i éra lá de det in κα, a l'g'â domandàd lü, prope: – Alura, cicaraev pḡ de kosè de importànt dre a la via, e, oter? –.

È kei lá però i faa sito, adès, ke i fâ deskütid akà ki ke de lur l'éra ol piö importànt, e ki ke l'g'avrès vüd ol post piö olt de komandà, dopo. Lü, sentàd so là, l'â fac istà atènc be töc i so dudes, pò l'g'â dic isé: – Ki ke öl vês ol prim, ke de noter, a l'g'â de ês kompàñ de l'ötem e l' servidür de töc –. Pò, camàd lá ü scetì de kei de la so ka d'i so paréc del Piero, a i â trac lá indelmès a töc, pò i â capàd in bras e l'g'â dic isé a töc lur: – Ki ke sa lasa capà in bras kompàñ d'ü scetì isé, èkola, ol pader in cel a i a capa in bras lü isé. È ki ke ma capa me isé, kel a l'ê a lü ü brao scet del Siñür –.

Dopo ü bel momènt, de pal in fraska, ol Çoàn a l'g'â fac, a l'Çesù: – Te, maestro: a m'â est là ü tal a kasà via diàoi kol to nom de te: ma noter a m'g'l'â pò proebid, sikome ke l'völ mia eñet dre a te. M'âi fac be, e? –. È l'Çesù a lü: – Negót afàc: g'î mia de proebigel, voter, ke g'ê nisü' ke l'fage de 'l be a me nom e dopo l'pöde parlà mal de me. Se l'ê mia ü kontra de noter, a l'ê de la nosta ban-da: l'ê 'l Siñür, a lasàl fa! È isé pò a ü ke l'ga darà ü bicér de biv a ergü' de oter o a akà a ü scetì isé per ol

fato ke i a rekoñòs ke l'ê so del Siñùr... va dige me e l'ê ira, ke l're-sterà mia senza 'l so premio. E però invece ki ke l'g'avrà dac iskandol sul ak a ü scetì isé, ke per voter a l'könta ñe negót, e a kei ke g'â fidüca de 'l Siñùr kompàñ d'ü scetì 'nde 'l so papà, kel a l'sarès mei per lü k'i ga ligès a 'l kol öna preda de müll e i a bötès det indel lag. Sentì ke, oter. Te, se la to ma la ta e buna per da skandol, tètela so te, ke l'ê amò mei per te de restà iv senza öna ma, koñè fenì kon töte do i to brae ma... a mördet indel fög ke brüsa semper, det indela Çeena. E isé poa se l'ê 'l to pe a por-tàt a da skandol, tètela so te: ke l'e ^ ü tok mei per te de re-stà iv a de sop, dopo, koñè fenì bötàd so intrég koi to du bei pe det indela (v)al del fög per semper. Po, sènt amò ke. Se l'ê 'l to ög a portàt indü skandol, te káetel fo pertokönt`: ke, l'ê semper mei per te de restà iv per ol reñ del Siñùr kondün ög sul, pötòst de ês bötàd det kon töc du i ög a 'l so post det indel fög ke sa smorsa mai e in-doke i erem i fa det gurgina. Kol fög po, merà sé eñ a töc metìc a konfrónt, kompàñ de la sal, ke l'ê ü bel laùr, le, finakè la g'â e la da saùr: ma se

ergót l'ê fat e ġ'ê ñe sal buna de daga saùr, a l'ê adoma karne de brüsà, mia de rüstì e maìà. Perkè, kola sal o sena, kol föġ töc a ġ'ê de îġa a ke fa. E iura, pΩ, a l'sarà mei per voter de îġa la Ωsta part de sal ke la va fage deentà oferte savride e ġradide a 'l Siñùr. E sirki de ès la sal buna ü per l'oter; sedenò, föġ e basta. Oter, dokà, sirki pΩ de îġa semper impó de sal buna a 'l pΩst ġöst, èkola, de saì semper de ergót de bu, e stì mia piö lé a tekà bega isé de lok! –.

10. ΔΩΡΟ, ΔΕ ΛÉ L'S'Ê INVIAD' ILA'

per i pΩsc dela Galelea, e de lá de 'l Ģordà, e la set i ġa sa faa aturen pΩa lá a muntù, e lü komà semper a 'l ġa predikaa. Öna olta i ġ'ê indàc lá apröf' dei faresé, e per faġa ü d'i sΩ esàm de lur i ġ'â domandàd se l'éra lecet a ün Ωm de kasà via la sΩ moér. E lü l'ġ'â domandàd a lur: – Kose v'âl dic kosè 'l Mosè a oter, e? –. I ġ'â respondìd: – Ol Mosè l'ma lasa skriv so öna letra de kondana e de mandala vià –. Ma 'l Ģesù a lur: – Ģösto per ol vΩst kör de preda, l'â metìd so kel permès lé. PΩ, kala adoma ke

l'g̃a des o' stes dirito a i d̃one, a!? Ma... a l' presepe de la s̃o kreasiùn ol Siñùr a i â fac s̃o ü masc e öna femna, e isé in du a i â metìc insèm indel s̃o gardì, e l'ê p̃o per kel ke amò adès ü l'lasa lá l' s̃o pader e la s̃o mader e l'va inse ùm kola s̃o moér per fa ü kör sul e öna ka, kompàñ de l' s̃o pader e la s̃o mader, kompàñ de l'Adàm e la Eva: e dokà i ê piö du amò kompàñ de prima e de töc i oter, ma i de-enta d̃o part k'i turna a fa ü 'ntreg̃, öna famea per le ge del Siñùr ke i â fac s̃o e metìc insema. E alura, p̃o, kel ke l' Si-ñùr a l't'â metid insema, l'ê mia s̃o öfese del òm, de de-stekàl f̃o, o ño! –. E dopo, intrà de lur, senza set de mes, i s̃o i g'â domandàd vergót amò s̃onkèl laür lá de òm e d̃ona, e lü l'g'â respondid isé: – Ki ke kasa via la s̃o moér e l'sa tra in ka ön'otra fomna... a l'ê in debet koi s̃o komandamènc del Siñùr e kola s̃o d̃ona, e stes p̃oa la d̃ona ke pienta lá l' s̃o òm e la sa met insèm kondün oter. Töt ke, èkola. E dokà g'ê ñe kasà via ñe kambia ke teñe, a faga fa s̃o du parlà a l' Siñùr o a robağa l' s̃o me stér, fi-nakè i ê iv töc du. Se p̃o ü d'i du, edov o pientàd lá o ka-sàd ivià senza kolpa, a l'g'â amò imbisòñ, ke l'ê

mia bu de sta persōkōnt' o l'ġ'â amò i scec pisēñ... a l'ê ön'otra sunada, va parel mia? Ma... ña kesto l'ê mia ü sōġ, però, mè sta atènc in kosensia, ü, a tö mia in ġir ol Siñùr, e du, a inkadenàs mia sö a peş de prima, ñe a öna lege ñe a öna persuna. Me ma parerès, amò amò de sta 'nsem de fradèl e sorela, èkola –.

Kom'a d'i otre olte, i ġa portaa lá i scetì, i sō mader, per fàġei tokà e benedì, e i sō amìs de lü i ġa usaa dre. Staolta ke l'sa n'ê rinkorsìd, a l'ġa n'â üd a mal asé e skwase l'vusaa lü: – Stì mia lé a teñem a la largġa i scetì, oter, e la-sìmei veñ ke apröf', perke l'reñ del Siñùr l'ê l' sō de lur, e per set kompàñ de lur. Va l'dige me, e l'ê ira, ke l'reñ del Siñùr a l'capa mia det de sig'ür' set ke i a capa mia a lur, ol sō reñ del Siñùr, kompàñ d'i scec. E prui oter a fagġa kapì a i scetì ke la sō mama l'ê piö la sō mama o ke l' sō papà l'ê ün oter. Lur i sa de îġa öna mader e ü pader, e i ġa n'a asé –. E isé n'na capaa semper in bras ü кыак, e i a benedia, e l'ġa metia sö i ma sura l' ko, de fai sta be e kres brae.

Fō dre a la strada öna olta l'ġa kor inkontra ü tal, a l'ġa

sa ingünika so denàc e l'gga domanda isé: – Kose g'òì de fa pò me per viga la eta per semper (*per îgga semper veta kompàñ*) ke ta diget te, e, maestro sant? – E 'l Gesù l'gga dis isé: – A fa ma camet sant, me, e, te? De Sant... a ge n'ê Ü Sul in cel, e fò de Lü nisü'. Pò, t'i kòñòset be a te i komandamènc, o nò: kópa mia, lása sta i so done d'i oter, róba mia, güra mai ol fals kontra nisü', imbroia mia sö indi afare, unùra pader e mader, ne –. Kel lá l'gga respónd: – Maestro, töc kei laür ke me i oserve de pòs ke ô kapid vergót, de scet –. Alura 'l Gesù l'gga arda intrà l'amirad e 'l tener, pò l'gga dis isé: – Bel. Ta manka ü laür sul, amò, vá a ka, ènd fò töt kel ke ta g'et de tò, pò dága fo töt a i pòerèc, e isé ta g'evrét ü gran tesór indè banka del cel. E dopo, èñem dre a me, te, é via kon me –. Ma a kel parlà ke, kel lá l'deenta töt preokupad e skür in faca, pò l'va via ñek, sikome ke l'g'â ü muntù de ròba, lü. E se l'e-ra eñid insà per dága ergót, a i pòerèc o a 'l Gesù e a i so, per guadeñàs dei merec, a l'se n'ê pò a desmente g'àd a la svelta. Dopo, 'l Gesù l'sa arda aturen e l'gga dis isé a i so: – A, sé, pò. L'ê gran deficel ke i siór i pase det

indel reñ del Siñùr, kon töta la so roba k'i g'â –. I so amis a i ê restac asé, per kel parlà lé de lü, ma lü l'éra semò dre a diga amò isé: – Prope, scec, a l'ê delbù malfà a pasà det indel reñ. E pötòst ke l'ga pase det ü sior kola so ro-ba, a l'pasa prima ü kurdù de pei de kamèl det indel büs d'öna goga –. E kei lá, piö merveàc amò, i sa disia isé in-trà de lur: – Ö, lá, e sa salveràl ki, po, alura, e ... I morc de fam, magare?! –. A l'ke, ol Gesù l'g'â ardàd bel drec indi ög a lur e l'g'â fac: – Però kel ke l'ê imposibol a l'om a l'ê mia imposibol a l' Siñùr, ne, ke a l' Siñùr töt a l'ê posibol. Tötimanere, me ölerès mia ês ü sior kompàñ de tace ke ma n'koñòs noter, ne, a riaga lá denàc –. Alura l'g'â dic isé l' Piero: – E, áda ke noter, ke m'â pientàd lá töt e m'ta s'ê eñic dre a te, e... m'sei po bu de pasà det, noter, a? – E l' Gesù a lü...: – Va dige isé me, e l'ê ira: g'ê nisü' ke l'a-be lasàd indré ka fradei sore le mader pader iscèc kap barke pegre, tat o pok, per me e per ol me vangél... ke l'g'abe mia söbet in kambe öna famea a piö granda e bela e tat de piö, insèm a i so brae defikoltà e bastunade, finà a l' so tep de la so eta pe

r semper. A 'sta manera ke ...tace ke ke adès lur i sa 'nkred de ès e i ê teñic per kei ke (v)al de piö, a la finfi i sarà nisü', e tace ke adès i sa 'n-kred e i oter i g̃a dis k'i val negjót i sarà lur a la finfi kei ke kōnta tat de piö delbù –.

Intàt ke i éra dre a indà sö a la kapitäl, ol Çesù l'indaa denàc decìs, e i s̃o impó indré, impó sö 'l pir impó sö 'l pom, e piö indré amò g'éra a ergü' ke kominsaa a îga pura de kel k'i püdia indaga inkontra. Ü momènt ke l'g'â üd lá adoma i s̃o dudes, a l's'ê metid dre a kōntaga sö töt kel ke l'éra dre per kapitağa: – Noter adès a m'va sö a Çerusalèm, èkola, e lá o' scet de om mandàd de 'l Siñür a l'ga sarà metid indi ma a kapi prec e skrià, e i a konda nerà a mort e i g̃a l'darà indi ma a i pagà, ke i a skerserà e i g̃a spüderà adòs e i a frösterà a sang e i a maserà lur per kei oter, ma lü tri de dopo l'sarà amò iv töt intrég –.

Tat ke i éra stac atènc, o ke i pensaa de indà lá a la kapitäl a ed tötoter, ol Çakom e 'l Çoàn i g̃a dis isé, iskuase indön'orega: – Ne, maestro, ke ta ma ferét a noter du kel ke m'ta sirka, e? –. E lü: – A, dèm a ed, e kose üliv p̃o ke va fage kosè, me a oter du, e? –. I g̃a respónd, kola s̃o

cera piö persüasa e gokonda k'i g'â: – Ta ma ferét sentà so ü de sá e ü de lá in banda a te, quando ke ta serét sö 'l t Ω skran dor del t Ω reñ –. E 'l Çesù a lur du: – A... brae scec a oter, sé. Àden ke du d'oter... a dam a me i so bei konsei, se mia dei urdeñ. A l'si prope mia, per vosta förtüna, kel ke siv idré a sirkàm! Siv pronc a oter a biv ol kales amàr ke g'ô de biv adès me, e, a mandà so kel ke g'ô de mandà so me, e a ês batesàc a oter kol batès ke ma toka prest a me, e? –. E kei du lá: – Sé, ke m's'é pronc, a! –. E amò 'l Çesù a lur du: – Sé, brae, a l'biei a oter ü kales kompàñ de 'l me, e sirì batesàc poa oter kompàñ de me, va l'dige me. Però, de stam a dreca o a mansina a me, sö 'l me post d'unùr, ma toka mia a me de sirkà f Ω ki ke ga tokerà: ga tokerà a ki ke l'ê destinàd de 'l Volt –.

(...E üliel di a, kisap Ω , "stam d'i bande... in krus"?)

Kei oter des, ke ergót i â sentid ergót i â indüinàd, i ga baiaa dre töc a 'l Çakom e a 'l Çoàn... e alura 'l Çesù, trac insèm amò töc, a l'g'â dic isé, per veñen po a ko: – Töc voter a l'si a benone ke kei ke i ê teñic per kapi ke indel

mond i spadruna sura kei k'i g'â sota... e töc i re e tace d'oter amò i komanda e i va teñ in kadene, sie dore o de piomb. A l'g'â prope mia de ês isé ke intrà de noter, va rekomande. Ma intrà de oter, invece, kel ke öl vês grand e importànt a l'see servidür de töc i oter, e kel ke öl vês ol prim aderetüra... a l'g'â de ês... ol piö inkadenàd a töc. A ederì pò prest, oramai, ke finakà o' scet de om inviàd in-sà de 'l cel a salvà l'ê prope mia eñid insà per vês rierid e servid, ma per servì lü i oter e per da via la so eta lü in so pro de tace –.

Isé, i ê riàc lá a Gerek. E dopo, intàt k'i pasa fo de lá per indà inàc, lü, i so amìs e ü karèt de set, a g'éra lá sentàd so dre a lá via a sirkà la so karità ol Bartemé, ke l'éra orbo. A sent ke g'éra in gir ol Gesù, prope lá, a l's'ê metid dre a usà sö, a kantelena: – Gesù, scet del David, ìga kör a per me, te, ke me so ü pòerèt e pok de bu! –. E tace dokà i ga usaa dre de fa sito, ma lü l'vusaa sö piö fort amò: – Te, scet de David, bu kör per me, ke pörge i pekàc a d'i me pader! –. Alura 'l Gesù l's'ê fermàd lá isì e l'â dic isé: – Camimel ke, oter –. Kei lá dokà i a cama e i ga

dis isé, a l'orbo: – Dài... sàlta sö, forsa, te... ke l'ta cama lá –. Lü lá l'böta via la so mantela, a l'salta sö impé e te-ñid per ma l'ê lá de 'l Çesù, ke l'ga domanda, apena ke g'l'â lá deante: – Kose ölet ke ta fage kosè me, a te, e? – E 'l Bartemé, ol orbo: – A te 'l me bel maestro: fá in manera ke me ga ede, fás ved poa de me, te! –. E 'l Çesù senza ceremõne: – Va be. La to fidüca la ta fa merità de g'uarì. Ta salüde –. E kel lá a l'ato l'g'â est, a i â est e l'g'ê indàc po dre ü bel tok per la via.

11. *KHAND KE L'Ê STAC LÁ BEL APRÖF'*

a la kapitäl, d'i bande de Befag e Betaña, dre a 'l Mut d'i Ülie, l'â mandàd inàc ü per d'i so amìs e l'g'â dic isé:

– Indì de det lé indel borg ke g'î lé denàc, oter, e apena de det a troerì lá bel ligàd ün asnì... ke va dige me ke ni-sü' i g'ê mai ñemò saltàc in gropa: deslegìl fo e purtimel ke a me. Se po ergü' i va dis isé kosè fiv, po... oter disìga isé a n'n'â imbisõñ ol Siñür, ma l'ta l'manda amò indré ke söbet –. Kei du lá i va, i troa lá l'asnì ligàd in banda a ün ös, fo sö la via, a i a desliga fo, ergü' i a ed e i ga doman-

da kose fai kosè, pò, lur a desligàl fò, e lur i g̃a respònd komà l'g̃'â inseñàd ol Gesu. E kei lá i a lasa pò fa. I g̃a porta lá, dokà, ol sò asnì a 'l Gesù, i g̃a böta sö sura i sò mantei e 'l Gesù l'salta sö. Alura, tata set a i â stendìd so i sò mantei a lur sö la via, e tace d'oter i â metìd so a dei fraske erde, teade sö lé in banda indi kap. E tat kei denàc komà kei de dre i usaa sö isé, kó l'orbo ke l'g̃a edia: "Osana, benedèt kel ke ria ke a sò nom del Siñùr, itoria a 'l nost pader David, a 'l sò reñ ke l've amò, osana finà sö indel piö olt d'i cei, alelujà!".

E isé l'ê pò riàd lá a la kapitàl, a l'g̃'â mandàd indré 'l sò bel asnì kó la sò braa manca a i sò padrù, e l'ê indàc lá a 'l Dom, l'â fac töte i sò oferte e deosiù e ceremone: pò koi sò l's'ê nviàd ità amò a Betaña, là de 'l sò amis ol Lasser de là, ke l'éra semò a tarde. A 'l de dopo, intàt k'i (v) e via de Betaña a l'g̃'â fam de ergota, e l'ved lá mia tat de luntà öna pianta de fig̃ bela piena de foe, e isé l'va lá a ed se g̃'ê sö ergót de maià: ma l'troa lá adoma ke de gran foe, ke l'ê pò ñak ol sò tep d'i fig̃. Ma, kose g̃a saltel pò per ol ko, a l'g̃a dis dre isé a 'l pòer piantù: – Ke piö ñe ni-

sü' l'abe de maia i t_o fig, te! -. E l's'ê fac senti be a d'i s_o amis, ñak. Dopo, i ê riàc lá amò a la kapitál. A l'ê indàc de det a 'l D_om, e l's'ê metid dre a kasà de f_o kei ke lá de det i endia e i krompaa, l'â bötàd a gambe in aria i taolì e i skañi d'i kambiamonede e i gabiòc d'i endidür de kolómb, e l'vülia ke nisü i portès inàc e indré negót, de det indel D_om. P_o l'ga predikaa sö isé: – G'él mia skriid so bel car det indè Bibia "La me ka la g'avrà per n_om in töt ol mond ka de pregà", e? E oter a m'n'ê fac det öna kaerna de ladrù! G'ê mia post asé de f_o, de fa merkàt e smerdà sö töt, e? Eñerai ke de töt ol mond a ed ü laür kompàñ, det ke indel D_om del Siñür Ol Piö Olt? –.

Dopo kei laür ke, i kapi prec e i skrià i sirkaa adoma la manera de töl f_o, oramai, tat k'i ga ülia be, imaginàs per kè. Però i n'n'fa a gran pura per via ke la set i restaa inkantàc a i s_o prèdike de lü: fina i spasi, boka erta e skua stenkà, bröc lendenù.

P_o, riàd sira, lü e i s_o i s'ê inviàc ità amò de f_o de la sità.

A la matina dopo, bunura i pasa f_o amò de lá e i ved lá ol s_o p_oer fig sekàd f_o finà so d'i s_o raìs. Alura 'l Piero, ke

l'sa regordaa be, a l'g'â dic isé a 'l Çesù: – Áda lá isé, te, maestro, ol fig delà to maledisiù de ier: a l'ê bel e sekàd fo! –. E 'l Çesù a töc: – Fidüca semper de 'l Siñùr, oter. Va l'dige me e l'ê ira, ke a diga isé a kel mut ke: tös via de lé, te, e bötes det indel lag... a îga mia dei döbe in kör ma a krèdega delbù ke l'ê ü laùr göst e ke l'ga söcéd, va dige me ke l'ga söcéd. E alura, va l'dige amò me: töt kel ke sirkeriv a pregà, l'ê asé krèdega d'îl semò oteñid, e se l'ê ü laùr göst per ol Siñùr a l'va sarà dac sensoter. Pò, sa ke pregi, però, se g'î ergót kontra ergü', oter fi pò mia kompañ de me kol pòer fig, e: kel l'ê stac adoma staolta e l'ê a tötotr'esempe ke g'î de kapi: de restà mai senza bune ovre. Ma oter... perdunìga semper: de manera ke pòa 'l vòst pader in cel a l'va perdune semper pò a oter i òsc debec e pekàc –.

E i éra ön'otra olta det in sità. Intàt ke l'indaa inàc e in-dré det indel Dòm, i ga s'ê strensìc aturen i kapi prec, i ansià e i skrià e i g'â domandàd sek: – Kon ke rasa de konfidensa fet pò kei laùr ke, te, ke de det indel nòst Dòm de noter, e? A nòm de ki, ki ke ta permèt de ko-

mandà, ke de det, de brao, a, te? –. A l'g'a respondid a tonno: – Va domanderó a me adoma ü laursì a oter. Respondim a kesto ke, e dopo me va responderó a l'vost, inkemanagera fo isé e isò. Sentì ke... Ol so batès del poer Çoàn, erel ü laür de entrage pœa l' cel, o erel töt adoma öna facenda de laàs so ke intradè notr'omeñ e basta, e? Sö, disimel voter a me! –. Ma kei lá in cirkol i g'a ragunaa sö isé: "Se m'ga dis ke l'éra de l' cel, a l'ma digerà e inkemanagera g'iv pœ mia dac iskólt... E se m'ga dis töta roba de omeñ, aia la set, ke!". I g'ia pura dela set, a diga isé: ke töc a i éra sigür', la set, ke l' Çoàn l'éra stac delbù ü profét a lü. E iura, i g'â pœ respondid isé: – A, kel noter a m'ga l'sa mia... mè pensaga sö impó be –. E l' Çesù, de sponda: – A: brae, oter, pensiga sö be, prope. E intat, iura, ña me va dige piö per könt de ki fo kel ke fo... kompàñ se v'l'es mia sa dic asé tate ölte. Va lase a oter l'unür de kapil... a pensaga sö amò ü falì –.

12. PΩ L'Ê INDAC' INAC' PER TÖC

koi sΩ presempa. – Ün Ωm a l'â metid so a it ü bel teré, a l'g'â fac sö in gir la sΩ bela sesa, l'â trac insèm i sΩ laür de skisà fΩ l'öa, e l'â trac sö a öna bela toreta de gwardia e per i sΩ fer, pΩ l'â dac ivià l' teré a fec a dei kontadì... e lü l'ê partid per indà deluntà a fa i sΩ afare. A l' sΩ tep göst, l'â mandàd lá d'i kontadì ü servidür a sköd la sΩ part de öa e d'i oter fröc d'i otre piante del sΩ teré cintàd. Ma kei lá a i â capàd, i â bastunàd sö e i â kasàd via a ma öde. Alura l'g'â mandàd lá ün oter servidür impó piö desd e frank: ma i g'â a skuase spakàd sö l' ko, e i â ingörìad asé. A n'n'â mandàd ità amΩ ün oter, e i g'l'â a kopàd. E aante isé kon tace d'oter, ü skiesàd sö töt e ü töld fΩ d'i iv. Ga manka adoma ü laür de fa, oramai: mandaga ità ol sΩ scet. A la finfi l'ga l'manda l'fa prope pΩa kel e l'pensa: "I g'avrà pΩ respèt de l' me scet, me dige". Kei kontadì lá, invece, i sa disia ü ko' l'oter: "Áda ke kel ke l'eredeterà töt... sá: dèm, ke ma l'kopa fΩ e isé töt a l'ma resta a noter". Buna: segónd voter, faràl pΩ kosè, adès, ol padrù del teré e dela it, e? Speteràl ol gübilé d'i sinkuantàñ,

per regalaĝa töt a lur lá, e?! A l'veñerà insà lü, a l'töerà fo de 'l sak töc kei kontadì bastàrc lá, e la so it e 'l so teré ĝ'i fecerà via a erg'ü' de mei. PΩ, sentì ke, amÒ. Îv mai lesìd sö kel pas de Bibia ke l'dis isé, e... "La preda ke i kapmaster a i â bötàd via, a l'ê pΩ deentada la preda de kantù, per ol Siñùr, e 'l Siñùr l'ê stac bu de fa ü laür isé specàl, per noter". Ne... ke l'îv lesìd sö be tate olte? –.

I gran soci ke prima i ĝ'ña fac ol so bel tranèl a lü alura i s'ê dac de fa per ved s'i ĝa ríaa a mèteĝa adòs i ma: ma i éra mia lá in tance asé, e i ĝ'â üd pura amÒ öna olta de tata set aturen. Però i â kapìd a benone ke l'öltema storia i îa köntada sö prope de lur: e kola kua in mes a i ĝambe ĝ'â tokàd iskomparì lur, ke la set i éra mia siemi deltöt ña lur, e i ĝa ardaa e i parlaa.

Delé mia tat, i ĝ'â mandàd ità ü kuak faresé insèm a dei amis de l'Eròd, per proà lur a capàl in turta indi so diskórs ke l'faa. E lur lá i ĝ'a pΩ dic isé: – Te, maestro, ma l'sa töc ke te ta diget semper adoma la erità e ta ĝa ardet in faca a nisü', te, ma ta ĝa fet imparà a töc la via gösta per ol reñ. Ìura... dìm impó te bel car a noter: él göst, o

mia, de pagāga la tasa a l'imperadùr romà, e? Dagen, o dagen mia? – Lü però, ke i a l'sera a benone k'i gā faa ü tranèl, dekorde adoma sönkèl, abekè la sΩ braa tasa in pràtika i a pagāa töc, per teñ bu i romà, simpatek o mia, a l'g'â fac: – Si dre a fam ü bel esàm, oter, a me, e... oter ke maestro. Sá, portim ke ü sold, de famel ved be a me, oter –. E i gā l'da 'ndei ma. A l'gā dis: – De ki él, pΩ, kel müs ke, e? E g'él iskrìc sö kosè, ke sura, a? –. I gā respònd: – Ma de 'l Cēsēr imperadùr, o nΩ! Set piö bu de les, te, adès? –. E 'l Çesù a lur: – Buna. E dokà, d'iga a l'imperadùr kel ke l'ê rΩba sΩ, oter, ma atènc be a daga adoma a 'l Siñùr kel ke l'ê de daga adoma a Lü! –.

PΩ l'g'â dac indré 'l sΩ bel sold, e via.

E amò turna g'â tokàd restà la de bakalà i profesùr, e la set i a portaa 'n palma de ma, lü, isé mai tat sapiènt e si-gür' ke i a troaa.

Pasa amò mia tat, e i gā ria lé apröf' dei sadüsé, de kei k'i dis ke g'ê mia nisü' ke 'resüsita, a te, e i gā fa sköla lur, adès: – Te, maestro, ta l'set a te ke 'l Mosè l'm'â fac imparà ke se l'mör senza scec ol tΩ fradèl, te ta toka tö

sö la so moér e daḡa te dei scec a 'l to fradèl, mia ira... Skólta be kesta ke, te, adès. A ḡ'éra set fradei. Ol prim l'â töld moér, pᵒ l'ê a mort senza igā de scec, e dokà le i â tölda ol segónd d'i fradei... ke l'ê pᵒ mort a lü senza scec, prope kompàñ de 'l ters, e anse ñe ü d'i set l'ê mai deentàd pader. A la finfi... ḡ'ê mort a kela fomna lá, pᵒ-reta a le. Metém dokà κ'i ḡ'es de resüsità, a so tep... kompàñ κ'i dis in tace κ'i ḡ'la sa longā. Dìmel te adès, a noter, alura: a koél d'i set ḡa tokerala de moér le, dopo ñi proàc töc... e magare... per invià fo ön'otra olta la stesa leanda –. E 'l Gesù a lur, bel küét:

– Aa, bela kesta, prope. Qi di: la sarès prope bela asé, se la ḡ'es de 'nda delbù isé, dopo, kompàñ ke l'î kapida oter, ne. Ma me ma par ke oter î prope kapid det o per a, staolta, a lesì sö la Bibia. Senza köntà... ke si dre a digā oter a 'l Siñùr kel ke l'ê mia bu de fa, pᵒ: de sirkà fo lü a ki ke la ḡa tokerès de moér kela del re David e del so pᵒer generàl, o koela d'i so des per ol grand Eròd. A resüsità, a oter, ḡa sarà pᵒ piö ñe 'mbisòñ de spusàs amò, me dige. O... fi spusà pᵒa i àngei, oter, e? Ma sa, oter ülf fam

ved ke s'pöl prope mia resüsità, ne?! E alura, dokà, lesì sö kosè, oter, det indel liber de 'l Mosè amò, κhand ke lá 'ndei spi ke brüsa senza 'nda 'n sender... ergü' l'g'â dic isé "Me so l'padrù de l'Abràm, ol siñür de l'Isàk, ol dio del Çakòb, so me", e? Va parel mia de sbatà sö ergota, oter, a di ke 'l Mosè l'â sentid a parlà ol siñür de tace morc, ol padrù de piö nisü', e: ñe d'i moske! Però, se magare oter üli prope pregà, magare, de mör e deentà öna braka de sender e fenida lé... sé, sé: kon kela beada de l'Abràm; me 'nvece nò, èkola! –.

L'ê ü skrià, alura, a fas innàc e a diga isé: – A, sé... ta parlet papiamenta be, te, maestro! Brao, ta amire. E alura, adès, ta ölerét dim ak a me, te, e, κual ke l'ê 'l prim intra töc i komandamènc, e... kel ke l'könta piö tat de töc i oter, a? –. E 'l Gesù, a röda: – Sig'ür', ta l'dige söbet, pò. Ol prim a l'ê: "Skólta be 'l Siñür, te, Isdraél : ol Siñür l'ê l'önek, e dokà a l'ünek padrù ta ga öleré be, adoma a lü, kon töt ol kör, kon töt ol ko, kon töt ol tō fiat e töte i tō forse ke ta g'et". Pò anse... ta dige söbet a 'l segónd, ta ala be? Ol segónd a l'ê kesto ke: "Ta ga öleré be a 'l tō isì,

kompañ ke ta sa ölet be te 'mpersuna". Prope, èkola, ge n'ê mia d'oter, de komandamènc, a tö fö kei du ke –.

È o' skrià, ön'otra olta: – A, sé, sé, t'et parlàd be amò, maestro, prope: e l'ê ira ke lü l'ê l'ü, e nisüdoter fö ke lü. È üliga be a lü koma t'et dic te l'val de piö koñè töc i sakrefese brüsàc sö l'altàr –.

L'â ülid digä brao pöa 'l Gesù a lü, dopo, ke l'ragunaa be, e l'ga fa: – Brao. Ta se mia luntà de 'l reñ del Siñür, te.

È 'ntat ke l'indaa 'nnac a köntà sö e fa 'mparà, lá a 'l Dom, a l'disia: – Segónd voter, inkemanera i skrià i dis isé ke 'l Mesia l'ê scet del David, e? Ol re David, lü, âl mia dic isé prope lü, ispiràd sö de 'l volt: "A l'ga dis isé 'l Padrù de töt a 'l me padrù: sèntes so ke 'mbanda a me, te, ol me bras drec, finakè ta meteró sota me i tö aersare de sgabèl a i tö pe de te". Iura, dokà, ol nost pader David a l'cama padrù 'l Siñür ke parla, pö l'cama padrù a ergüdoter. Cameràl padrù ü d'i so sccec, lü, 'l re David, e? –. È nisü' i ê stac bu de 'nda a fond de la facenda: i staa lá töc a skoltàl a boka erta, senza met piö det lengua.

È lü l'ê indàc inàc isé: – Teñis a la larga d'i skrià... oter!

Ke a kei lá g̃a piās a indà inàc e indré a fa 'l paù koi s̃o bei pedañ e a fas rierĩ f̃o s̃o i piase, a capà i skrañ piö bei in sala dutrina e i prim p̃o sc a i bankèc d'i feste. E i g̃a maia f̃o i ka e i g̃a cica f̃o 'l sang̃ a i 'edoe, intàt ke lur i fa finta de ês semper dre a pregà. Figüris p̃o oter se g̃a tokerà ñak la s̃o bela kondana piö düra de töc i oter! —.

Dopo, sentàd so lá denàc a i boke del tesór del Dòm, a l'vardaa küriüs komà i faa la set a bötà det i solc. G'éra lá ü sfrak de sioràs k'i bötàa det e i bötàa det, e g'ê pasàd de lá p̃o a öna p̃o era èdoa, ke la g'â bötàd det... du kuatrì, skvase negót de negót. Alura, lü l'â camàd lé i s̃o amìs a fag̃a ed p̃o a lur, e l'g'â dic isé: — Va l'dige me e l'ê ira: kela p̃o era èdoa lé la g'â ofrìd de piö de töc kei lá... k'i â bötàd det tate bele palanke dore per fa bela figüra de ante a la set e magare a 'l Siñùr. Ke, lur lá i â portàd ke ña ön'onga de kel ke g̃a ansa, i sarès ña 'n fastöde a bötà det ol dope: ma le, indi s̃o pañ istréc, a l'â portàd ke de 'l s̃o necesare ke l'g̃a sarès eñid bu a le de maià asé! —... kola s̃o braa fidüca de 'l Siñùr ke l'g'â farà mia mankà Lü 'l s̃o necesare, akà per s̃o meso de 'l tesór del Dòm, ke l'g'â de pensag̃a p̃o a i èdoe e a i òrfeñ.

13. DΩPO, INTAT' K'INDAA DE FΩ

de 'l DΩm, ü d'i so l'g̃a dis isé: – Áda, te, maestro, e... ke rasa de predù e ke rasa de fabrikàc! –. E 'l Çesù l'g'â dic isé: – Sigür'! I edet be a te, kei bei fabrikàc ke, e? E me ta dige isé ke n'na resterà ke intrég ña ü blok de pre-da sura ün'oter –. E áda te inkö' kosè n'na resta, gösto öna mesa filena kórta isé, k'i va lá a piànsega sura.

Piö tarde, sentàd so sö a 'l Mut d'i Ülie, in front a 'l DΩm, in κuater i g̃a domanda, ol Piero 'l Çakom ol Çoàn e l'Andrea, intàt k'i oter a i a sent mia: – Te... òim impó a noter: κuand'él pΩ ke g'â de söcéd kel ke t'et dic te a 'l DΩm... e sarai pΩ κuài i señai ke l'ê dre a kapitaga, e? –.

Alura, ol Çesù l's'ê metìd dre:

– Stì be atènc ke nisü' i va imbroe sö, oter. A n'na eñerà fΩ tace, a di sö kol me nΩm de me "A so me, a so 'l Çesù amò ke, so me 'l vΩst mesia ke va salva, oter". E i n'na imbroierà sö a tace. A 'l so tep ke senterì a di de g̃uera de sá e g̃uera de lá, oter istremìs mia piö de tat. A s'pöderà mia skiàl, a l'söcederà... però l'ê ñemò mia kela la fi. Ga sarà g̃uera de set kontra set e reàm kontra reàm, pΩ g̃a

sarà a teremòc d'öna banda e de l'otra e fam e karestea: ma kel a l'sarà adoma ke 'l presepe d'i dulùr. Khat a oter, istì atènc be, oter. E prima e dopo i va meterà indi ma a i trebünai, i va meterà adòs i ma a indi sale dutrina, e per ol me nom g'ivrì de komparì deante a goernadùr e re, per dam ato a me denàc a töc. E intàt, ol me vangél a l'sarà predikàd fò despertöt`... ke mè ke l'gga rie là a töta la set del mond. Oter, però, preokupìs mia prim de 'l tep, kosè g'ivrì de köntà sö khand k'i va tirerà dre per metev indi ma a kela set lá, ke va eñerà metid in kör e in boka sö 'l momènt kel ke g'ivrì de digga sö, e resterì mia senza i parole göste: ke sirì pò ñe oter a parlà, s'pöl di, ma 'l nost isperet sant in persuna. A kel tep lá, ü fradèl a l'manderà a mör ü fradèl, e ü pader o scet e i scec i sa reulterà e i farà mör i so genitùr. E pò a oter, i va ölerà mal asé... per ol me nom de me ke porterì aturen. Ma ki ke starà bel sald finà a la fi, kel a l'sarà salvàd. Kela olta lá ke ederì aderetüra o' skandol d'i skàndoi... ol so müs dela besca prope lá de det indel ünek post indoke g'â de êsga det negót de negót fò ke 'l fög sant e l'incèns... senti be, kosè

va dige me adès e kosè g'î de diga oter a kei k'i sarà de la nosta banda. Kel de lá, ki ke sta in Çödea l'iskape sö per i muc, e ki ke l'ê sö sö 'l so teràs a l'pase ñe so in ka a tö sö ergót, e ki ke l'ê fo per i kap a l'turne ña indré a tö sö 'l so mantèl. Po g'hai a lure, pœrete lure, kele ke in kei de lá i speta e i da 'l so lac. E pregi ke l'söcede mia d'inverno: perkè i sarà de d'ü tal tormènt ke l'g'ê mai ñe stac prima... fo ke delövio e Sòdoma e Gomora, ñe ga n'sarà piö kompàñ. E se 'l Siñür i a skörterà mia, a l'sa salverà ñe nisü' de nisü' ... de kela ke inkö' la sa cama la so set. Ma i a skörterà, ol Siñür, kei de lá, per i so ke lü l's'ê sirkàd fo de salvà kome 'l Noè e 'l Lot. In kei de lá, se ergü' i va digerà isé "Adil ke... ol krist, adil lá 'l mesia", oter kredìga po mia. Ke, n'na salterà fo asé... de fals inviàc e de fals proféc, k'i va farà ed e señai e miràkoi, de inkantà, s'i ga riès, finà a i piö atènc d'i nòsc. E dokà oter stì po atènc be, ke me v'ô a semò isàd ü bel tok prima. Indel öltem de delbù, invece, ü bel tok dopo o' skandol d'i skàndoi, alura l'veñerà 'l tep ke ìdoi de sul e luna i deenterà sender e 'l sul a l'sa sküreserà sö töt e la lüna la farà piö ñe 'l so carì,

e i stele i borlerà so töte de 'l so cel, e i sarà skombüso-lade sö töte i so brae régole de töc i cei: finakè s'vederà a rià fo de mes a i néoi o' scet de om scet de David, bras fort del Siñùr, indela so gloria del Siñùr. E l'manderà fo i so àngei a tra insèm i so salvàc de töte i bande d'i kwater venc, d'ü ko a l'oter dela tera. Pruì a imparà ergót de 'l fig, presempe, oter, amò öna olta. Kquando i so ram i sa smülšina sö e i böta fo i so foe, alura oter kapì ke l'ê dre a rià la 'stat, e l'ê ura de frötà. Isé a per töc kei laür ke v'ô dic me: kquando ke i vederì a söcéd, a g'ivrì de saì ke l'ê ura, l'ê ke sö l'ös ol so de del Siñùr. Va l'dige me e l'ê ira: la passerà mia fo intrega kela generasiù ke, prima ke ergót de gros a l'söcede. Po, a l'paserà la tera e poa 'l cel, prima k'i pase fo de 'l mond e pötòst k'i indage a öd i me parole. Ma, eñì mia ke a domandàm a me, però, ol öltem de e l'ura de la fi: kel, a i a l'sa nisü', ñe angel del Siñùr in cel ña scet de om in tera: kel, i a l'sa adoma ol pader in cel. E dokà merà sta bei desc e atènc, a saì mia kquando ke l'ê 'l so momènt göst. A l'sarà kompàñ d'ün om ke l'ê partid per ü vias bel long e l'ê indàc ivià de ka dopo îga

dac i cav de ka a i sΩ servidùr: a Ωñü' 'l sΩ defa, e a 'l purtinér de fa be la sΩ braa għardia. Stìm pΩ bei desc, alura, ke l'si mia κuand ke l'rierà indré 'l padrù 'l la ka (d'la ka), a la sira o a mesanòc... a 'l prim gal, o a mes ol de. Kel ke kōnta... l'ê ke l'va troe mia tōc indorméc. Va l'dige amò öna olta: stì bei desc, oter! —

14. A L'KALAA DU DE ADOMA

a îga de fa festa per Paskya e per i Pa, e i kapi de prec e skrià e faresé i éra dre amò a inventà la sΩ braa manera de deentà padrù de lü kol imbröi, per fal mör. E ormai i sa disia isé: "Forsa, dokà: adès. Mia dΩpo, a i feste, ke diolte i salte sö la set a fa kasòt e i romà a menà so bote".

Lü l'éra lá a Betaña in ka del Simù, ol lebrùs ke l'fa fac għarì lü. Intàt ke l'éra lá sentàd so a tàola, g'ê riàd lá öna dona kon dre ü busì presiùs bel sigilàd pie de öngüènt de kel genüi e kar asé. L'â scepàd sö 'l kol del sΩ bel bo-setì e l'â fac fΩ 'l sΩ öngüènt sö 'l ko a lü. E söbet g'ê stac ergü' ñek e skandalisàd ke l'sa disia isé: "Áda pΩ te! De-fà pΩ, bötà via isé töt kel bel öngüènt lé, e? A s'püdia en-del fΩ, invece, e daga i solc a i pΩerèc!". E dokà, dága a

tontoñağa dre a kela lá. Ol Gesù alura l'â dic isé:

– Lasila sta, pΩ! Ğa div impàs a fa? L'â fac ü bel laür per me, le. De pΩerèc, a n'n'îvrì a semper asé e pöderì daga töt kel ke ölerì. Mia semper invece ma ĝ'îvrì ke me insema isé. Le l'â fac kel ke l'â püdid, a ülim be inkö' a per indomà: la s'ê portada innàc a onsem sö per kando ke soró sotrad. E va l'dige me, e l'ê ira: despertöt' indoke l'sarà predikàd fΩ 'l me vangél indel mond... a s'kõnterà sö a kel ke l'â fac le, de regordàs semper –.

Ol Ğüda Skariòt, lü, ü d'i sΩ dudes, prope in kel tep lé, a l'ê indàc lá d'i kapi d'i prec, per metes dekorde de faĝel capà. Kei lá i ê stac oter ke bei kontéc, pΩ, e i ĝ'â imprometid de daga a dei solc. E dokà lü l'sirkaa la sΩ manera de faĝel capà a 'l momènt piö göst, de rescà de meno.

A 'l prim d'i sΩ de d'i Pa de fresa, a l'urare del sakrefese del añèl per la Paskua, i sΩ i ĝa dis isé a 'l Ğesù: – Indo ölet ke m'indaĝe a pareĝà so indoè per fa la tΩ Paskua kon noter, te, e? –. Lü n'na manda inàc ü per, e l'ĝa dis isé: – Indì det in sità, oter du. Inramès a tate fonne kola so braa brΩka sö 'l ko, sa troerì denàc ün Ωm kondöna

brɔka de akua indi ma: ɟa indiri dre a lü, e lá indokè l'va de det ɟa digeri isé a 'l padrù de ka "Ol maestro l'manda a di: kuaél ol salù per me... de püdi maia l'añèl koi me amìs, e?". Lü lá l'va farà ed ü bel istansù sö de sura, sa bel e pront kon det töt. Lá, oter paregì so per töt –.

Kei du lá i ê indàc de det in sità, i â troad lá kompàñ ke l'ɟ'ña dic lü, e i â paregàd so per sena, kó l'añèl ke 'l Ǿüda l'ña portàd insà de 'l Dòm, benedèt e teàd sö, senza os iscepàd sö. Vers a sira, l'ê riad lá akà lü koi oter.

E dokà i éra lá a tàola, e i maiaa. Pɔ a ü bel momènt ol Gesù l'â fac: – Va l'dige me e l'ê ira: ü de oter ke, sé, ü ke maia insèm a me, a l'ê dre a endem –. A i ê deentàc töt ismórc e ñek ... e i ɟa domandaa ü per ü: – Isto kanker... sarès me, diolte... e? –. Ma lü l'ê indàc aante isé:

– Prope: ü d'i me dudes, ü ke l'puca det a lü indel piat insèm a me. A, sé... o' scet de om adès a l'va via, dre a kel ke ɟ'ê skrìid so indè Bibia prope de lü. Però, ɟuai a kel pòerèt ke l'vend o' [ü] scet de om. A, sé: avrès preferid pòa per lü se l'éra ña nasid... pötòst de nas e tradì ü amìs prima de mör –.

Dopo ü falì, amò intàt k'i maiaa, nisü' piö ñe impó aleger, oramai, ma però senza pensaga sö trop a i laür de prima... lü l'â capàd indi ma ü bel pa, i â benedìd sö, i â scepàd sö e ga n'â dac ü tokeli per ü, e l'ga disia isé:

– Capì ke, èkola. Adìl ke, ol me korp, dac fo de maia à töc voter. Prope, sé: de adès, a deente me ol vòst brao pa de maia per la eta –. E dopo l'â töld sö ü bel kales, a i â benedìd sö, a n'n'â biid lü ol prim sors, po i â fac pasà e i n'n'â biid fo töc, intàt ke lü l'disia isé:

– E kesto ke... l'ê 'l kales [del me pato] ke m'sa salüda prima de partì, ke m's'ê dre a noter a 'nda fo de 'l Çito, e l'ma toka 'l nòst brao desèrt prima de met impé 'l nòst bel reñ per ol Siñùr. E kel vi ke... a l'ê ol me sang ispanidìd fo per tace, kompàñ de kel de 'l nòst añèl sö a 'l Dom inkö' ...per traga insèm öna bela famea de sanc a 'l Siñùr, töc kei k'i ga sta. E adès... va dige me ke ô fenid de biv l'öa de 'sto mond kativ ke, finakè dopo bieró kela nöa de 'l reñ del Siñùr. E per voter soró semper amò me ol vòst (v) i de biv per la òsta eta –. ...G'âvrai po kapid det kosè, a l'g'â mia lasàd ol tep de fa domande. E dopo dic sö töc insèm

ol so brao in d'i lo de per fenì fo la so ceremōña a régola, i s'ê inviàc de fo, dre a 'l Mut d'i Ülie.

A l'ga dis isé, ol Çesù: – A resterì töc iskandalisàc, a 'l so momènt de ed delbù kel ke g'ê skriid det indè Bibia: "Bastuneró sö 'l pastùr, e i so pegre i sa spanderà fo töt aturen". Ma va dige a semò adès: mia pura, oter, dopo, ke me turneró ke töt intrég, e va güideró amò öna olta töc prope kompàñ ke v'ô trac insém lá in Galelea –.

Salta sö 'l Piero: – A... me... poa se töc kei oter ke i sa skandaliserà... me no, e! –. A l'ga dis isé 'l Çesù: – Kanta mia de galèt fo de urare, te Piero. Te... ta l'dige me... e ö[e]rès ke l'fö[dè]s mia ira... ma inkö', áda: stanòc, te ta digerét tre ölte de koñosem ñak, me, intàt ke 'l prim gal a l'kanterà öna olta e amò öna –. Ma 'l Piero l'ga daa de piö amò, e poa töc i oter kon lü: – A no, e, me akà se g'es de mör insém kon te, me ta soró semper in banda fedél! –.

È isé i ria lá de det indü' teré bel cintàd k'i ga disia ol Gesèmane, ke l'völ di "la mola d'i ülie". Lü l'ga fa a i so amis: – Stì ke sentàc so ke, oter, intàt ke me prege. A l'tö dre 'l Piero 'l Çakom e 'l Çoàn, e lé a du pas de lur a l'deenta töt

ismórt, ke l'trema a töt, e l'g̃a dis isé: – A g'ô ke 'l kör... ke l'ma e f̃, de tat ke sto mal... ma sa sente a mör. Stì ke, oter tri, e p̃g̃i impó –. Lü l'fa amò kvater pas, a l'sa met so in tera e l'p̃g̃a ke, se l'ê posibol, a l'pase via de lü kel bröt momènt lé. A l'dis sö: – Pader, papà. Per te, töt a l'ê posibol: töm via kel kales ke trop amàr de biv, e? Però... so mia dre a dit de fa kel ke öle me, ne... ma kel ke te ta ölet : a l'so, ke ta ö[le]t ol me be –.

Turnàd indré dopo ü bel momènt, i a troa lá indorméc de fa pietà. Alura l'g̃a dis isé a 'l s̃ Piero: – A te brao, Simù. Dormet, p̃?! Ñe de p̃g̃à ön'ureta, ta set bu... Sö bei desc, e p̃g̃i, v'ô dic, de perd mia i forse per la bataia! L'ê mia asé îg̃a dei bei pensér indel ko, se l'ko l'ko-manda öna pastafrola senza fillù. A, sé: p̃g̃i de ês mia camàc a kombàt! –. Ma forse kei lá i faa piö tat könt sura öna kvak isbade k'i g'îa dre de skundù, e dokà l'éra asé ke l'fes la g̃uardia lü. E l'sa sluntana amò öna olta e l'p̃g̃a amò kompàñ de prima. P̃ l've indré amò e amò i a troa lá töc indormentàc. P̃ta: i ög i g̃a sa seraa f̃, e i sia ñe kose respóndeg̃a, intrà digerì lé a 'l fresk, e ü kvak bi-

cér de kel bu, e tate idee care a l'inkontrare... Ma daltronde, ormai, ñakà se i es desünàd e pregàd asé...

Ɔ, l've aladé a la tersa olta, e l'ga fa: – Ee... amò lé a posà e a dormì, oter! Ma adès basta: l'ê ura. Komè, edi mia ke ura ke l'ê? L'ê adès ke o' scet de om a l'ga e metid indi ma a i pok de bu. Sö impé, oter, dokà! Dóm, adì lé : kel ke l'ma end l'ê bel e ke, oramai –.

L'ê dre amò a parlà, ke l'ria l'Çüda, ü d'i so du Çüda, d'i so dudes, e insèm a lü öna möca de set koi so sbade e bastù, mandàc ità d'i prec e d'i skrià e d'i eci. Ol tradidür a l'g'ia inseñàd ü señal isé: "Kel ke baseró sö... kel a l'ê lü. Capil sald be, e stì atènc, a portàl via". E apena riàd lá l'ga s'ê portàd apröf' a diga: – Oé, te, maestro – e i â basàd sö de ke e de lá. Alura kei lá i g'â metid adòs i ma e i â ligàd sö. Intàt, ü d'i so amìs de l'Çesù l'tra fo la so sbada e l'mena so öna tìga ke la g'a desteka skvase via l'orega a l' so servidür del kapo d'i prec.

Ü momènt dopo, ol Çesù l'dis isé: – Si eñic insà a töm kompàñ de îga de capà ü brigànt, e sbade e korde e bastù. A s'ere lá töc i de in mes a oter, a predikà lá a l'

Dom... e lá m'í mai metid adòs i ma, e! Ma l'ê isé, e isé i g'â de indà i laùr, komà i ê skriic so inde Bibia –.

È prope isé... töc i so amìs a i â pientàd lá persökönt' e i ê skapàc ivià töc. Ga 'ndaa dre adoma ü suenèt, inturcàd det biot indù lensöl' biank. Ke isé i â pö est a be e i â sirkàd de capàl a lü: ma lü l'g'â lasàd lá indi ma 'l so lensöl' e l'ê skapàd via isé, biot. Förtüna: isé pö l'm'â köntàd sö ergót lü.

Portàd lá 'l Gesù de 'l kapo d'i prec, i s'ê trac insèm tace de lur kapi amò d'i prec e d'i eci e d'i skrià... Ol Piero, ke l'g'éra stac dre impó deluntà finà a det indel kortil del kapo d'i prec, l'istaa lá sentàd so koi servidùr a skoldàs in banda a 'l fög. Intàt i kapi prec e töt ol so trebünàl i sirkaa ergü' a faga de testemone kontra 'l Gesù, de püdi fal kopà: ma i ga ríaa mia, ke tace i köntaa sö ol fals kontra de lü, ma i sa troaa mia dekorde a di sö i so laùr. A n'n'ê saltàc fö a ergü' a di sö isé: – A m'l'â sentid noter ke l'disia isé: "Me desferó sö kel Dom ke, trac impé de tace ömeñ in tace añ... e in tri de n'na foró sö me ün oter, senza ñe ömeñ a laorà" –. Ma pöa kei i sa troaa mia dekorde sö i

partikolàr. Alura, ol kapo d'i kapi d'i prec a l'ê leàd sö lü impé in mes a 'l so trebünàl, e l'â interrogàd lü 'l Çesù isé:

– Diget negota, te... ga respondet mia... ke i kōnta sö töc kei laür ke a to kareg, e?! –. Ma lü però l'faa sito, prope, e l'ga respondia negota. E alura, amò 'l kapo pret a domanda ga isé: – A l'set, k'i kōnta sö 'n gir ke ta set te, ol krist, ol inviàd, l'iscèt del Benedèt in cel? –.

E 'l Çesù, alura: – Prope: a l'so... e so... scet e po inviàd. E isé komà g'ê skrìid so, ederì prope ü scet de om sentàd so a dreca del Potènt a rià so koi néoi de 'l cel! –.

A l'ato, ol kapo pret a l's'ê strasàd sö ü tok de mantelina e l'â dic isé: – A... èkola! E m'g'âi 'mbisòñ de kosè amò, adès, e? Ìv sentid töc ke rasa de bestemia! Disì kosè oter... e? –. E töc a usà sö ke 'l Siñùr a l'g'avrès ñe mai vüt de scec, e men ke mai bastàrc, e ke l'éra de kopà fo po fenida lé. E κκακδύ' i s'ê a metìc dre a spüdaga adòs e po a κκarcaga so 'l müs e a diga isé "Indüina ki" e i servidùr a scafunàl sö a lur.

De fo, intàt ke 'l Piero l'istà lá skoldàs sö, öna serventa del kapo pret a i a ed e i a fisa e la ga dis isé: – Poa te ta seret insèm kol Nasaré, e... kol to bel Çesù –. Ma lü l'ga

dis de nō: – A l'so ñe kose ta diget, prope, kapese mia kosè ta ölet di –. Pō l'sa sluntana ü falì, de fō, e ü g̃al a l'kanta. K̃ak menüç', e amò kela serva lá i a ed ön'otra olta, turnàd de det, e la g̃a dis isé a kei lá in gir: – Kesto ke l'ê de kei lá, ü de lur –. E lü... amò a di de nō, mai piö, ön'otra olta. Pasa mia tat, e ergü' lá in gir a l'g̃a fa amò a l' Piero: – Ta set prope ü de lur là, te: ke, ta parlet a isé be galelé –. Ma lü l'tra so du purkù e l'ispergüra ak: – V'ô dic isé ke l'k̃ose ñak... kel lá ke parlì oter, me! E sarès pō ke a fam bekà kompàñ de lü, se födès ü d'i so, e? –.

E l' g̃al a l'kanta la so segonda olta, isé ke l' Piero l'sa regorda pō kel ke l'fa dic ol Gesù: Gal dō olte matina kante-rà, Piero tre ñe l'ma k̃oserà. E dokà... g'ê skuase eñid fastöde, po l'ê scopàd fō a löcà... kola so braa sbada uramai de bötà via.

15. DE PRIMA MATINA, TÖC

i tipi de kapi kon töt ol so trebünàl i fa parlamét, e dō-po, fac lig'à sö amò be l' Gesù, a i a porta de fō e i g̃a l'da indi ma a l' Pilàt. Ol Pilàt a i a intèroga isé: – Set ü re d'i güdé, te, e? –. E l' Gesù l'g̃a respònd isé: – A, alura... ta

l'set pœa te –. I kapi i g̃a da a aküsàl de tace laür, e alura 'l Pilàt amò: – G̃et negót de respóndega, te? E det mia, de k̃ace laür i ta fa kolpa? –. Ma staolta amò 'l Çesù a fa si-to e a di sö negót de negót: e 'l Pilàt a l'resta a impó.

A l'ê gösto üsàd a lasa g̃a indà ü d'i sœ presunér, a i sœ feste de lur, kel k'i g̃a sirka. A 'l momènt g̃'n'ê de det ü, tal Baràb, capàd e seràd sö insèm a i otre krape kolde ke indöna mesa riolusiù i îa kopàd so ergü'. A l'sa fa insèm ü ros de set e i sa met dre a reklamà 'l sœ derito. Alura, 'l Pilàt a l'g̃a dis isé a la set: – Üli pœ ke va lase indà ol vœst re... ke i m'â portàd ke ergü'... ke g̃a öl isé tat be a 'l vœst Eròd... e? –. Ke lü i a l'sia be k'i g̃'l'îa portàd lá i kapuriù adoma per invidia. Ma i kapi prec lá de bas i sofia sö 'l fög, e oter ke re: i fa usà sö la set ke piötòst i vœl de fœ ol sœ brao Baràb. E 'l Pilàt a l'g̃a domanda amò öna olta:

– E üli ke n'na fo kosè pœ de kesto ke... ke camì ol vœst re, e... oter brae güdé? –. Ma kei lá... töc a usà sö bel car:

– Mètel sö 'n krus, kel lé, oter ke re! –. E 'l Pilàt, proa amò öna olta: – Âl pœ fac kosè de mal, a? N'n'âl mia fac g̃ua-rì tace, e? –. E kei lá piö fort amò: – In krus, sö 'n krus! –.

A la finfi, ol Pilàt, per fa kalmà la set e tèñei köéc per i so feste, a l'ga lasa 'ndà 'l so Baràb kanaia, e dopo î fac fröstà a sang ol pœer Gesù (ma a kei lá l'g'ê mia stac asé ña kel ke l'éra pœ semper la fatüra prima de `ncodà sö ergü'), l'ga l'da indré de met in krus.

I soldàc romà i a porta prima de det indel so kortil, e ñe l'födès karneàl a 'l so país de lur, pötòst koñè paskua lá d'i ebré, denàc a 'l batafù intrég i ga kaa sö ü bel mantèl ros de lüso, e i ga met sö sö 'l ko öna kuruna de rameti de spi intresàc sö, pœ i sa met dre a rieril isé: "Ta salüde, re grand d'i güdé". E intàt kondöna kana i g'la pika sö 'l ko e i ga spüda adòs e i ga sa ingünika so a faga reeren-sa. Pœ, stöf de töl in gir... via 'l mantèl ros, e adòs amò la so tònega bianka, ke la sa impalca sö töta kol so sang. E i a porta fœ d'i mure per tekàl via.

G'ê lé, fœ per la via, ü ke l'turna indré d'i kap, ol Simù de Siré, ol so pader del Lesander e del Rûf k'i (m)â köntàd sö (a me) 'l so fato, e amò tace i â koñòsìc, lur du. Kei lá i a ed a rià e i ga kargga sö la so krus del Gesù de portà sö. E isé i a porta sö sö lá a 'l Golgot, ke l'ê ü riàls k'i ga dis

isé, e l'völ di ol krap pelàd. I ölerès faga biv a impó de (v)i mescàd sö de mera, de fal indà via impó de ko e fal pati impó de meno, pœrèt a lü, a la fi, ma lü l'völ mia. E do-kà... incodel so a la so kruš, tirela impé a bela esta de töc, lé pœ a deluntà a pasà det e fœ in sità, pœ speta ke 'l laorà l'fenese fœ persœkönt': e intàt, tra fœ a sort i so estic, ki ke g'â de portai via töt de piö sura la paga, k'i sarà a de laà so a fadiga, ma i ê mia du stras.

L'ê aturen a i dudes ure ke i â teka via. E i romà i ga met sö tat de avìs kon sö inkemanagera l'ê lé, e g'ê skriid sö "Re d'i Güdé". Insèm kon lü i teka via a du ladrù, ü de sá ü de lá e lü indelmès, e isé l'ê propia amò kompàn ke g'ê skriid so inde Bibia, ke g'ê skriid det isé: "I g'â fac fa nömer in mes a i delinkuènc". I ga pasa denàc, la set, e i ga diš isé: "Á(de)l ke, kel ke l'bötaa so 'l Dom e in tri de i a faa sö amò... lü deperlü', a! Dèm a ed, se l'salta so de la so kruš e l'porta a ka la so pel, istaolta!".

I kapuriù i a skersaa amò a lur, e i sa dišia isé intrà de lur ...sensa ardağa sö drec a lü, però: "A n'n'â salvàd tace e pœ tace, de sá e de lá... a sentel lü! Buna: ü krist, ü re del

Isdraél, adès a l'salterès so de la so kruš... e alura sé, ke poa noter a m'pöderès krèdegga, a edel...". E finà a ü de kei du lá tekàc sö in banda a lü i a ingöríaa sö, per impó.

Delé mia tat, a l've fosk töt aturen, e isé finà a kele d'i nöure (nöiv ure). Adès, ol Gesù l'vusa sö bel fort kola us ke ga resta in gola: – Eì, Eì... lemà sabaktanì – [per noter a l'è "(forza del) Siñùr, Siñùr (fort)... m'et prope bandunàd a te?" L'éra magare dre a di sö l'öltem salm dela so trebölasiù?]. Ergü' de kei ke i a sent, e de salm e de parlade i sa na'ntend prope asé, i fa "Áda te... ke l'cama l'Eì, adès". Ergü' ke invece i â kapìd "Eì, Dio, set mort a te?"... a i a maledés amò, ke l'bestemiuna finà 'ntat ke l'è dre a mör. Ün oter po, a l'puca det indel'asit öna sponga, i a infilsa sö söndöna kana, e l'proa a faga biv impó, e intàt a l'dis isé "Sá... ke m'va a ed se l'ria ke delbu' l'Eì a tral so". Ma... komà la sponga de (a)sit(!) a i a toka, ol Gesù l'tra fo ü gran vers amò... po l'mör.

A m'senterà a di, dopo, ke l' tendù del Santüare, lá a l'Dom, a l's'è strasàd sö de sima a fond, e ke l' kapità d'i romà, ke l'éra lá denàc a lü, a edel a mör isé, a sentel a di

sö e usà in kela manera lá, l'â dic isé: "A... kesto ke l'éra delbù... ü scet d'ü dio!". `Ekola: finà a ü pagà de Roma i â κῶνοςιδ... ma mia i σο fradei, ña aersare ña amìs.

È ǵ'ê a ki ke dis isé ke a kel urare lá ǵ'ê turnàd iv ol pœ er Batesadùr, e l'Èlì e l' Mosè e tace d'oter sanc... ke per impó i ê stac aturen in sità, e ergü' i a esc a 'nviàs ità a la σο tomba del mort... Buna: ma kel, dopo, però.

Lá a la σο krus, intàt, ǵ'ê lá a öna κῶνα done a ed, ape- na impó deluntà: presempe la Maria Madelena, la Maria la σο mader del Çakomì e del Çosep, e la Saloma... de kele k'i ǵ'éra stace dre a skoltàl e a servil so lá per la Ga- lelea e k'i ǵ'éra eñide dre finà 'nsö a la kapitàl. È isé, riàd sira, sikome ke l'ê igiða santa del σο sabat sant, ol Çosep de Arematea, ü importànt de kei del trebünàl, om ke spe- taa pœa lü ol reñ del Siñùr, a l'sa fa forsa e l'sa orsa a indà lá de l' Pilàt, a sirkaga de püdi tö via de lá ol σο κῶρρ del Gesù. Ol Pilàt a l'resta a impó, ke l'ê semò mort... e dokà, l'fa camà lá l' σο kapità e l'ǵa domanda a lü se l'ê mort del- bù e de κῶατ. È isé, sigüràd de l' σο kapità, a l'ǵa lasa tra so la σο kruspœa tö sö l' kadaer a l' Çosep. Lü, ke l'â krom-

pàd ü bel lensöl' biank e fi, a l'fa slongrà so 'n tera la krus e tra so 'l Gesù, i a ulta det indel so lensöl', pö i a puga so det indöna tomba skaada det indela preda ia. E sö 'l büs per indà de det a l'ga fa ridolà denàc öna gran preda.

Ǽ'é lá a ed töt la Maria Madelena e la Maria del Ğosep e del Ğakom.

In tate bune famee d'i ebré intàt a s'pregaa "Él pö kósè l'om, Siñùr... ke ta g'l'et tat a kór, te?! E pör, ol tō om... te t'l'et fac sö skuase stes a i tō àngei, t'l'et inkurunàd sö de gl'oria, t'et metid töt sota i so pe: ke mervea la so erede-tà! Ta l'laserét mia det inde fosa! L'istarà semper fort in banda a te!". E s'sa spetaa 'n fidüca kel om lá, per vedel re del mond a so nom del Siñùr.

16. PASAD' FQ OL SQ SABAT SANT

ke l'ê mia staca öna bela festa ñe öna bela Paskua, per lure e per kei oter lá seràc sö... la Maria la so mader del Ğakom e la Saloma i krompa i so laür aromatek per indà lá a konsà ol so kadaer del Gesù, segónd i so üsi de lur, prima de fagel ved 'l'öltima olta a la so mader. L'ê amò

matina bel prest, kel prim de lá dela setimana nöa: i ria lá ke g'ê appena leàd ol sul e i sa domanda "ki ke ma ridolerà via la preda per indà de det, e?". Ma, komà i g'a arda... la preda l'ê sa lá in banda, e g'éra ülid κιακ omeñ, do sire prima. Alura i va de det, e i ta ed lá ü suen, sentàd so lá a ma dreca, töt vestid sö de biank, ke l'vulta sö be 'l so lensöl' del Gesù... e i sa stremés ak. Ma lü l'ga dis söbet isé: – Stremìs prope mia, otre. Otre sirki 'lGesù ol nasa-ré, mia ira... kel k'i â metid sö in krus. Buna: l'ê piö ke, lü, l'ê turnàd viv. Sé: i l'ña pugàd so lé, ede a me. E otre adès indirì lá, e g'a digerì isé a i so amìs de lü, e prima a 'l so Piero, ke lü l'va cama amò kompàñ dela prima olta là in Galelea, e l'vederì amò prest, kompàñ ke l'v'ña semò a dic lü tate ölte... sé, pope. E isé po, in buna fi, kapesserì a töt kel ke l'v'â dic e fac ved e 'mparà finà de prenepe, là.

Kele lá però i skapa de fo, i trema töte tat k'i ê sbalurdide, e isé i g'a dis ü bel negót a nisü', ke i sa decìd mia a rescà de senten sö tate e pasà per mate, po.

E la nosta storia la sömeerès fenida fo ke. Senokè, mia adoma i â piö troàd lá indè tomba erta, ma...

Resüsitàd, dokà, prima de 'l sul del prim de dela prima settimana dopo kela Paskya lá d'i ebré, piö tarde a l'ga komparés a la Maria Madelena, kela ke l'g'ña kasàd fò i sò brae set diàoi, e le staolta la kor pò lá a köntagel sò a la sò mader de lü e a i sò amìs k'i g'éra semper indàc dre a lü e i ê lá k'i sa n'döl amò; e isé, apena ke le la ga dis isé, i ga pensa pò ña impó a krèdega, fò ke la sò mader, ke de sigür' a n'na sia samò ergót de piö, le, però la ga lasa 'l sò tep a 'l tep, mia de sforsà i laür.

Ma prest a l'ga komparés ak'a du de lur indön'otra manera, intàt ke i ê dre a 'ndà fò per i kap, e pò lur i turna indré per köntagel sò a i oter: k'i vòl mia krèdega ñe a lur du. E a ü bel momènt, intàt ke i ê lá töc sentàc so a maià, a l'ga komparés deante akà a i sò öndes, a l'ga tira i orege perkè i fa i surc a kel dio lé e i teñ ol sò kör de preda a üli mia krèdega a kei k'i â semò est amò iv. Pò, l'ga dis isé: – Spandìs fò per töt ol mond a faga ed kose l'ga fa 'l me vangél a òñe kreadüra, oter: ke töte i g'â 'l sò bel diritto de sail. Ki ke va ederà e l'ma krederà 'l sa bateserà, a l'kambierà leanda e diresiù, dre a me e a oter... e l'sa sal-

verà. Ma ki ke ölerà ed mia e kred mia, a l'sarà ön'otra facenda, per lü. E kei k'i krederà i a farà a ed pœa lur koi so bei fati, ke kol me nom i kaserà via diàoi, i parlerà dialèc ke i ê mia i so, i töerà sö in ma a i serpènc senza mör, e i pöderà a daga so 'l velé ke a lur a l'ga farà ñe negót, e a mètega sö i so ma sö 'l ko a i malàc a i a farà a gvarì –.

E dopo ke l'â fenid de köntaga sö töc i so laür, ol Gesù l'ê stac soleàd sö finà in cel: e adès l'ê lá a 'l so post, a ma dreca del Siñùr, del so e nost pader. E i so amìs i s'ê spandìc fo delbù despertöt' a predikà, e 'l Siñùr a l'fa delbù lü per lur kompàñ ke l'â semper fac kol Gesù, tace bei señ dre a i so parole de lur.

E oter ke ma lesì sö me, adès püdì prope a oter les sö mei amò töt de 'l presepe, e sta piö lé a pensà sö pœa oter “ki ke ma töerà via la preda, là a la so tomba”. E se prope si ñemò mia persuàs in ke manera 'l Gesù l'â püdìd komparì amò, dopo mort, e ña me so bu de div vergót d'oter, fo ke per la gloria del Dio so pader in cel e per vês salvac noter ke in tera: mia kompàñ d'ü speret fantasma, insòñad o camàd sà a baketa, èkola... oter però

g'avresev piö de îga e de fa pasà dei döbe stes de kei, sura khand e indoe e a ki... dopo ke, uramai, in tace a m'v'â metid so niger sö biank, in kostensa e in tace partikolàr, a îkõnsid prope noter sö i pasc precis i prim testimone de parole dice e de laür fac, k'i â ultàd a sta manera ke ke edì i so e i noste ete. E, dige be, i ê dre a ultà la storia, ki ke arda mia adoma 'l so nas... e ki ke kamperà asé de skriela so ü tok piö innàc de inkö'.

Pò amen, e stìm be.

I N D E S

- 1 PRENSEPE DEL SQ VANGÉL DEL GESÙ KRIST,
SCËT DEL SIÑUR
- 4 TURNAD INDRE A KAFAREN DELE KHAK DE
- 6 INDÀC DE DET AMÒ IN SALA DUTRINA
- 8 ÖN'OTRA OLTA L'ÉRA LÁ AMÒ A PRËDIKÀ
- 10 ISÉ I S'Ê PORTÀC DE LÁ DE KEL'OTRA BANDA
- 12 È INDÀC IVTÀ DE LÁ, OL GESÙ
- 15 ÖNA OLTA GA S'Ê FAC ATUREN IMPÓ
- 17 È SEMPER A KELA, ÖNA GRAN MÖCA DE SET
- 20 SES DE DQPO L'A TÖLD DRE OL PTERO
- 23 DQPO, DE LÉ L'S'Ê INVIÀD ITÀ
- 26 KHAND KE L'Ê STAC LÁ BEL APRÖF`
- 28 PQ L'Ê INDÀC INÀC PER TÖC
- 31 DQPO, INTÀT K'INDAA DE FQ
- 33 A L'KALAA DU DE ADOMA
- 38 DE PRIMA MATINA, TÖC
- 41 PASAD FQ OL SQ SABAT SANT